

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת בהעלותך | תשפ"ו

איך הצליח הרב להישאר רציני?

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א
על כבוד הזולת

אֵל נָא תִשָּׂא
עֵינֵינוּ הַמִּצֵּאת (א)
מֵרֵן הַגָּאוֹן
רֵבִי יַחְזְקָאֵל
אַבְרָמְסְקִי זצ"ל
הַתְּפִלָּל פֵּעַם
אַחַת בְּבֵית

מדרש, ובעל התפילה שם לא ידע כל כך לקרוא. שגיאה אחת הציבור עוד יכול לסבול, אבל כשעוד פעם ועוד פעם היתה לו שגיאה ועוד שגיאה, החלו הכל לצחוק. כולם, מלבד רבי יחזקאל. הוא נשאר עומד בכבוד ראש. בדרך הטבע לא היה שייך לא לחייך, והוא עומד בשיא הרצינות. אחרי התפילה שאלו אחד התלמידים: "מורנו ראש הישיבה, איך הצליח הרב להישאר רציני?"

אמר לו רבי יחזקאל: "באותה שניה שהוא אמר את הטעות, צץ בראשי מאמר חז"ל: 'המלביץ פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא'. חשבתי לעצמי: חזק'ל, חזק'ל, חיברת עשרים וחמישה כרכים חזון יחזקאל על התוספתא, חזק'ל, חזק'ל, הרבצת תורה, עשית כל כך הרבה. היית רב בלונדון, עשית כל כך הרבה עבודת ה' יתברך - כל זה כעת הולך לפח ר"ל. לכל זה אין זכר - אין חיי העולם הבא! "באותו רגע ציירתי את מאמר חז"ל הזה לנגד עיני, וזה הביא אותי לכך, שכל מה שהבעל תפילה הזה עשה, נשארתי רציני. חשבתי מה הולך לקרות כאן" לא כל אחד הוא רבי יחזקאל אברמסקי, אבל כדאי לנו ללמוד. לחשוב כשאחד, ח"ו גורם לשני בושה, מה זה עלול לגרום למבייש.

(מתוך הספר "כבודם של ישראל")

שמעתי מאמי ע"ה כלל שביכולתו לשנות את צורת החיים של האדם

שביבי חכמה ודעת מהגאון רבי אברהם גנחובסקי זצוק"ל

עובדים הדברים. מאיפוא אני יודע את זה? זה כתוב בספרים הקדושים, והחפץ חיים מביאו בכמה מקומות. (ומסתבר שאם זה שדיבר רע יחזור בתשובה, יחזרו אליו כל זכויותיו)

והכל בגלל שקרה לו פנצ'ר?

סיפר לי מאן דהו ענין נפלא ודבריו נאמנים עלי. הוא סיפר לי כי אירעה לו תקלה רצינית בעניני כספים וערבות, ופתאום הוא רואה שיש לו כזו 'עליה' נפלאה, הוא לא יודע מה קרה לו, הלימוד נהיה הרבה יותר טוב, התפילה נהיתה הרבה יותר טובה, כל העבודת השם נתעלתה פלאי פלאים, והכל בגלל שקרה לו פנצ'ר? מה זאת?

התשובה לכך, היות והרבה אנשים דיברו עליו מה שלא היו צריכים לדבר, כי אליבא דאמת הוא התנהג בסדר גמור אבל הם דיברו ודיברו, ממילא נהיה כאן 'טראנספורט', מאד בקלות הוא התמלא ברווחים... ח"ו מלעשות כדבר הזה לכתחילה, לעשות 'קונצים' כדי שידברו עליו ולהרויח בזה את ה'טראנספורט'... לא ראינו מעולם שגדולי ישראל יעשו כן לגרום שידברו עליהם רע כדי להרויח מה מכל אלו שידברו נגדם, ומלבד מה שיש בזה איסור דלפני עור [כי גם אם בדעתו למחול, הרי אלו שידברו

צילום: מתוך הספר 'ילמדנו רבינו'

וַתִּדְבֹר מִרְיָם וְאֶהְרֹן בְּמִשְׁחָה (יב א)

אני רוצה להגיד לציבור דבר שהוא מאד לא נעים, אבל צריך לדעת מזה, כך ברא השי"ת את העולם, וע"כ צריך מאד להיזהר מזה:

ברגע שראובן מדבר רע על שמעון דבר לא טוב, יש 'טראנספורט' משלוח! דהיינו: מצוות של ראובן עוברים אל שמעון שדיברו עליו, ועבירות של שמעון שדיברו עליו, עוברות אל ראובן שדיבר הרע. מר מאד. אתה אומר על חברך לשון הרע עסיסי, נוצר מזה 'טראנספורט'. חבל מאד. זה מאד לא מסחרי מה שקורה, ראובן מקיים מצוות ושמעון זוכה בזה מן ההפקר? או לאידך, שמעון חוטא בעבירות וראובן מקבל את זה? ע"פ מסחר זה לא נכון ולא שווה, אבל כך

עמוד 2 <<<

מה ששמעתי מאמא שלי ע"ה

דוגמא לדבר חכמה בעלמא מה ששמעתי מאמא שלי ע"ה: שמעתי מאמי ע"ה כלל שביכולתו לשנות צורת החיים, אל לו לאדם להסתכל על מצבו העכשווי במבט עכשווי אלא במבט של לאחר שנים רבות. והיינו שלפעמים נמצא אדם בנסיבות מסוימות במצב מסוים של סערת רגשות וכדומה, ועליו להביט על מצבו דאו כמו שהיה מביט על כך לאחר עשר שנים. המבט העכשווי כשהוא נמצא בתוכו עכשיו איננו מבט שכלי אלא מבט רגשי, לא אמיתי, וזה מבט לא נכון, לאחר עשר שנים יש כבר מבט שכלי. דוגמא: אדם 'נפגע', פגעו בו וכיו"ב, הוא כעת בסערת רגשות, עליו לחשוב הרי כשיעברו עשר שנים אפילו לא אחשוב לרגע על פגיעה זו, הרי זה ממש כלום, וזוהי עצה נפלאה.

בשעת מעשה קשה לו לאדם לחשוב עם המבט השכלי מ"מ אם יודע בביורו שהמסקנה שלו לאחר עשר שנים תהא לא כמו המסקנה העכשווית, שהלוא זה דבר מוסכם בתכלית שאף פעם אין המבט העכשווי והמבט של לאחר עשר שנים שוים [אולי יתכן שאז זה יראה לו אפילו יותר גרוע ממה שחשב בתחילה אבל מ"מ אותה המסקנה לא תהיה אז...], וא"כ יודע הוא כבר בשעת מעשה שהמסקנה האמיתית שונה, וכשירגע קצת, יחשוב גם על פרטי השקו"ט בזה.

ואני מוסיף דכמו"כ הוא יכול להעתיק את כל תמונת המצב אילו לא היה זה אצלו אלא אצל שכנו או חברו, וכי היה מתרגז על זה כל כך כמו עכשיו שזה קרה אצלו, הרי זה פשוט שלא, וגם זה מבט שכלי.

כי הם פחדו מתחרות והצלחת היהודים

והנה דבר חכמה נפלאה שמותר לאומרה לפני ברכת התורה [אמנם אם יהיה מזה מוסר השכל לעבודת השם, דינו יהיה גם כן כדברי תורה]: מסופר על עיר אחת שהיה אסור על היהודים לגור שם בלי רשיון, ולמה, כי הם פחדו מתחרות והצלחת היהודים, ע"כ הגבילו את מגורי היהודים וקבעו שצריך רשיון. היו שני יהודים שטיילו ברחובות העיר ורק לאחד מהם היה רשיון, ופתאום מגיחה המשטרה, זה שלא היה לו רשיון רצה לברוח, אמר לו חברו, חס וחלילה, אתה אל תברח, אני אברח... הוא מתחיל לברוח בכל כוחו, השוטר רץ אחריו, המרדף נמשך זמן רב עד שהשוטר תופס אותו! רשיון! הוא מוציא את הרשיון, הנה בבקשה. השוטר שואל אותו אם יש לך רשיון למה ברכת, הוא עונה: כי הרופא אמר שאני צריך לרוץ... השוטר: ומה חשבת, למה אני רץ, הבורח: כי הייתי בטוח שהרופא אמר גם לך לרוץ... ובינתיים, השני שהיה בלי הרשיון נמלט וניצל. זוהי דוגמא לדבר חכמה בעלמא, ולפום ריהטא אין בו מוסר השכל לעבודת השי"ת, וא"כ מותר לספרו לפני ברכת התורה.

(נערך מתוך הספר 'למדנו רבינו')

רע לא ידעו מדבר המחילה], אם עושים כן למטרה זו, לא מרויחים כלום מאלו שידברו לשון הרע, לא מקבלים מהם את זכויותיהם בכה"ג.

כמובן, שלא ילך לזה שדיבר עליו רע, להגיד לו תודה על כל המצוות שעברו ממנו אליו, כי בכך הוא ירגיז ויצער אותו. מה שנוגע למעשה מידיעה זו, שאם מתגלגלים העניינים וישנם כאלו שמדברים רע עליו, אפשר רק להיות מרוצים מזה.

וכאן נותנים לו בחריפות על הראש

יש בחי' אחרת מש"כ בפסוק בקהלת (פרק ז'): שם אומר שלמה המלך ברוח הקודש, שכל דבריו אינם שלו אלא של השי"ת: "אֲשֶׁר לֹא תִשְׁמַע אֶת עֲבֹדָה מְקַלְלָה" - אם אתה שומע את העבד או השמש או החברותא וכיוצא באלו, שמדבר עליך כל דבר האסור, כמובן הוא לא יודע שאתה שומע, "גַּם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִדְבְּרוּ אֶל תִּתֵּן לְפָה" כתוב כאן כי אתה מרויח את המצוות שלו, סיבה אחרת אומר לו שלמה המלך: "כִּי גַם פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לְפָה אֲשֶׁר גַּם אֶתָּה קִלְלָתָ אַחֲרַיִם" - אתה לא יותר טוב ממנו!

קודם לכן דיברנו בדברי נחמה לזה שדיברו עליו רע, שיהיו לו רווחים מזה, וכאן נותנים לו בחריפות על הראש: מה אתה מתרגז עליו, אתה עשית אותו דבר ואולי יותר, אז מה יש לך להתרגז?

מה שאומר שלמה המלך בדברי החכמה בקהלת, הם דברי אלוקים חיים, בשונה מסתם דיבורי חכמה בעלמא. כל דיבורי הם דברי תורה ממש, ואסור לאומרם קודם ברכת התורה, משא"כ סתם דברי חכמה בעלמא.

לְעֵילָיו נִשְׁמַת

הַרְה"ג

ר' אֶלְטֶעֶר מֵרַדְכֵי בֵּרַג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מֵרַא דֵּאֲתֵרַא דְקַהֲלַת עֵטְרַת רַא"ש
מוֹנְסֵי נְיוֹ יוֹרְק

נִלְב"ע ח"י סִיוֹן תִּשְׁע"ו
ת.נ.צ.ב.ה

אם אדם יגש אל רעהו, ויאמר לו: במטותא ממך... אולי תסכים לתת לי את המקל היפה שלך? אני רוצה להכות אותך באמצעותו!"? האם אנו מכירים מישהו שיענה לבקשה חצופה מעין זו?

הגאון הגדול רבי שלמה קניבסקי שליט"א על כוחו הגדול של הדיבור

אנחנו הרי כל כך משתוקקים לברכה...

ובכלל... האם יש לנו מושג מה המשמעות של 'ארור'? אנחנו הרי כל כך משתוקקים לברכה... כשמזדמן לנו לפגוש אדם גדול - אנו נעשה הכל בכדי לקבל ממנו ברכה... בברכת כהנים כולנו עומדים מול הכהנים ומנסים לשאוב מלא חפניים של ברכה... והנה, כאן, נורא ואיום: התורה הקדושה, הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו, לא רק מונע ברכה ממי שמדבר לשון הרע - אלא הרבה יותר גרוע: מקלל אותו! האם אנחנו תופסים את המשמעות? קללה של הקדוש ברוך הוא! זו לא קללה של צדיק או אדם גדול, אלא של הקדוש ברוך הוא בעצמו! ולכאורה, עלינו להבין: מדוע התורה כל כך מחמירה בנושא זה של 'לשון הרע'? הרי על פניו, מדובר בענין ש'בין אדם לחבירו', שכמובן אין להמעיט בערכו, אבל סך הכל הוא לא נראה דבר נורא כל כך... אין ספק, שיש מקום לאסור דיבור לשון הרע, וגם להעניש את המדבר... אבל בחומרה כה נוראה? בכל כך הרבה לאוים ומצוות עשה וארורים? בכדי להבין זאת, עלינו להקדים.

ידוע, כי 'מותר האדם מן הבהמה', כלומר: המעלה המיוחדת שישנה באדם ואין דוגמתה בבהמה - הינה: כח הדיבור. האדם אוכל - והבהמה אוכלת. האדם ישן - והבהמה ישנה. האדם הולך - והבהמה הולכת. אולם ישנו דבר אחד שהאדם יכול לעשות - והבהמה לא: לדבר! כח הדיבור - הוא שמבחין אפוא בין האדם לבהמה, ועל כן, מין האדם נקרא בשם: 'מדבר', ובכך הוא נעלה יותר משאר המינים הקודמים לו בהדרגה: 'דומם', 'צומח' ו'חי'.

ועתה, הבה נתבונן: מהי באמת משמעותו של ה'דיבור'? מה הוא יוצר? מה הוא פועל?

התשובה הינה, שהדיבור - יוצר למעשה: 'קשר'. החיבור וההתקשרות בין שני אנשים - יכולים להתבצע רק על ידי דיבור: כששני אנשים מדברים זה עם זה - הם יכולים באמצעות הדיבור להתחבר זה לזה, להבין זה את זה, להכיר זה את זה, וכן הלאה. ולעומת זאת, כאשר חס וחלילה מתגלע סכסוך בין שני אנשים - בראש ובראשונה הם מפסיקים לדבר... כאשר אין ביניהם 'דיבור' - המשמעות הינה שאין ביניהם 'קשר', שכן דיבור - מייצג את הקשר והחיבור.

וְהַדָּבָר מְרִים וְאַחֲרָיו בְּמִשְׁחָה (יב א)

בתורה, מוצאים אנו מספר פרשיות העוסקות בנושא של 'דיבור'. בפרשתינו פרשת בהעלותך מרים ואהרן, וכן בפרשיות 'שלח' ו'קרח'. פרשת שלח - מספרת על המרגלים שהוציאו את דיבתה של ארץ ישראל, הארץ הקדושה, ואילו פרשת קרח - עוסקת בדבריהם של קרח ועדתו, שהוציאו את דיבתו של משה רבינו, ועוררו מחלוקת רבתי כנגדו תוך שימוש בלשון חלקות.

בפרשיות אלו, מוצאים אנו אף את התוצאות הנוראות שהיו לאותם דיבורי לשון הרע, של המרגלים ושל קרח ועדתו: בעקבות הדיבה שהוציאו המרגלים על הארץ - הם עצמם נענשו במיתה משונה, ואף כל בני ישראל, שקיבלו את דבריהם - נענשו בחומרה ונגזר עליהם שלא יכנסו לארץ אלא ימותו במדבר במהלך ארבעים השנים הבאות בהן ינדדו בו. גם כאשר לקרח ועדתו, אשר הציתו את אש המחלוקת באמצעות דבריהם - מוצאים אנו שהם נענשו בחומרה נוראה, ונבלעו באדמה עם כל אשר להם.

ואמנם, על חומרת האיסור של 'לשון הרע' - יכולים אנו ללמוד מתוך ריבוי ה'לאוים' עליהם ניתן לעבור באמצעותו. ה'חפץ חיים' מונה לא פחות משבעה עשר לאוין שניתן לעבור עליהם באמצעות דיבור לשון הרע, ולצידם ארבע עשר מצוות עשה ושלושה ארורים! מדובר בכמות עצומה, מדהימה, שלא מצינו לה אח ורע בכל שאר איסורי התורה!

כיוצא בדבר, גם החיבור שבין האדם לקונו - הינו באמצעות דיבור: על ידי תפילה, על ידי ברכות, על ידי הודאה, על ידי לימוד התורה. כל אלו - מחברים בינינו ובין אבא שבשמים, מלך מלכי המלכים, וכל אלו - מתבצעים על ידי דיבור דוקא. אמנם, הקב"ה בוחן לבבות, והוא יודע ומקשיב להגיון ליבנו ולא רק למוצא שפתינו... אבל ככלות הכול, אנו נדרשים לבסס את הקשר בינינו ובינו יתברך על ידי 'דיבור' דוקא: את התפילה צריך להוציא בפה ולא ניתן להסתפק בתפילה שבלב, וגם את הלימוד - צריך להוציא בפה, וכפי שאמרו חז"ל (עירובין נ"ד, ע"א): "כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא, אל תקרי למצאיהם - אלא למוציאיהם בפה".

אמנם, אין ספק בכך, שדיבור כשלעצמו - אינו יוצר בהכרח קשר חיובי, בין אם מדובר על קשר בין בני אדם ובין אם מדובר על קשר בין האדם לקונו. אדם יכול גם לריב עם החבר באמצעות הדיבור, כאשר כמובן, במקרה זה בוודאי לא מדובר על קשר חיובי... ובכל זאת: גם מריבה - הינה סוג של 'קשר', להבדיל מהתעלמות - שמשמעותה 'נתק'! כמו כן, תפילה מן הפה ולחוץ, מבלי תשומת לב למילים היוצאות מן הפה - בוודאי אינה תפילה היוצרת חיבור חיובי... ובכל זאת, כאשר האדם ממלמל בפיו את תפילתו, וגם ליבו עמו - הרי שהדיבור הוא שמהווה את עצם התפילה הנדרשת ממנו!

העולה מהאמור, כי ה'דיבור' - הינו הכלי העוצמתי ביותר שישנו ביד האדם: ביכלתו לחבר ולקשר בינו ובין הסובבים אותו, וחשוב מכך: ביכלתו לחבר ולקשר בינו ובין אלוקיו, אביו שבשמים, מלך מלכי המלכים!

הטבח המכין את האוכל - מנקה את פח האשפה בידיו

ובכן, עתה, הבה נחשוב: נתאר לעצמנו, שמשרד הבריאות יקיים ביקורת שגרתית במוסד מסוים, ויגלה כי הטבח המכין את האוכל - מנקה את פח האשפה בידיו, ולאחר מכן, ניגש היישר להכין את האוכל באותן ידיים שנגעו זה עתה באשפה, מבלי שיטרח אפילו לשטוף אותן... אין ספק, שעוד באותו היום - יפוטר הטבח, וייתכן שהמוסד כולו ייסגר! הרי כל בר דעת מבין, שלא ניתן להכין אוכל באותן ידיים שחיטטו באשפה, הגדושה בחיידקים ובכל מרעין בישין...

אולם מעבר לכך: הבה נתאר לעצמנו, שבאותה ביקורת שיערוך משרד הבריאות, הוא יגלה כי עובד הניקיון של המוסד - משמש גם כטבח בשעות הפנאי, אלא שהוא מקפיד לשטוף ידיים בכל פעם לפני שהוא ניגש אל המטבח... האם הדבר יניח את דעתם? האם הם יאפשרו למצב זה להימשך? סביר להניח שלא... אחרי הכל, אדם שעוסק באשפה ובלכלוך

- אינו יכול לעסוק במקביל בהכנת אוכל! לא ניתן להסתמך על כך שהוא יזכור לשטוף ידיים היטב בכל פעם... ובכלל: מדובר על שני תפקידים שונים כל כך במהותם - עד שלא ניתן להעלות על הדעת שאדם אחד ימלא את שניהם!

אם כן, אחרי שהבנו את המשל היטב, ניגש אל הנמשל: הפה שלנו, משמש לתפקיד החשוב ביותר שניתן להעלות על הדעת: לקשר ולחבר בינינו ובין הקדוש ברוך הוא! ובכן, האם יעלה על הדעת שאותו הפה שעוסק באשפה, בדיבורים רעים ושלייליים, בדיבורים מגונים, ישמש לתכלית כה נפלאה? הרי מדובר בסתירה בלתי אפשרית, הרבה יותר מאשר עובד ניקיון שעוסק בהכנת האוכל במטבח...

בל נשכח: עצם האפשרות שניתנה לנו בכלל, להתקשר ולהתחבר אל הקדוש ברוך הוא - הינה זכות בלתי נתפסת. האם ישנו מלך בעולם, שמאפשר לכל אחד מנתיניו גישה חופשית אליו? האם ישנו שר, או אפילו פקיד חשוב, שניתן לגשת אליו באופן חופשי, בכל רגע נתון, לשוחח איתו ולבקש ממנו עזרה?

ברור שלא... והנה כאן, מלך מלכי המלכים בכבודו ובעצמו, פותח בפנינו את כל השערים, ומאפשר לנו לדבר איתו כל אימת שרצוננו בכך, ולהתחבר אליו באמצעות דיבור פינו! האם לא נבין שהמינימום הנדרש מאיתנו הינו: לשמור בנקיזות את אותו כלי שניתן לנו בכדי להתחבר באמצעותו אל המלך? הדבר ברור ומובן מאליו, ומשכך - ברורה ומובנת אף החומרה המיוחדת המיוחסת לחטאי הדיבור, ולשון הרע בראשם!

בכל חטא שאנו חוטאים - ישנה חוצפה עצומה

במאמר המוסגר נזכיר עוד, כי בכל חטא שאנו חוטאים - ישנה חוצפה עצומה, ומאידך - חסד מופלא ובלתי נתפס של אבא שבשמים, כפי שהרחיבו על כך רבותינו בעלי המוסר. שכן הלא את הכוחות, את הידיים או את הרגליים, בהם אנו משתמשים בכדי לחטוא לפני מי שאמר והיה העולם ולהמרות את פיו - קיבלנו ממנו! ולא זו בלבד, אלא שהוא יתברך ממשיך ברגע זה עצמו להעניק לנו את החיים, את הכוח ואת היכולת, שבאמצעותם - אנו ממרים את פיו!

האם הדבר נתפס בכלל בשכל אנושי? נתאר לעצמנו אדם, שנותן לחבר שלו מתנה: מקל יפה, ואילו הלה - לוקח את המקל שקיבל זה עתה, ובאמצעותו מכה את החבר שהעניק אותו... כיצד יגיב החבר הזה? האם הוא ישאיר את המקל בידו של חברו? סביר להניח שלא... אבל דבר אחד פשוט וברור: מתנות נוספות - הוא כבר לא יתן לו! ומה אם יגש החבר אל רעהו, ויאמר לו: "במטותא ממך... אולי תסכים לתת לי את המקל היפה שלך? אני רוצה להכות

השורש לכל המידות הרעות! כשאדם מתגאה - הוא מקנא באחרים, משום שלדעתו היה מגיע לו לקבל יותר מהם; הוא פוגע בהם - משום שהם נחותים בעיניו; הוא מקפיד עליהם - כאשר לדעתו הם פגעו בכבודו; וכן הלאה... אדם שיש בו גאווה - הינו אדם אומלל, משום שכל חייו הינם מסכת אחת רצופה של ייסורי נפש! אדם שכזה - חייו אינם חיים, ואותה אריכות ימים בה עסקנו עד כה - רחוקה מהישג ידו! את זאת, עלינו לזכור. משום שכאשר אנו מנסים להתגבר על המידות, להתרחק מלשון הרע, לכבד כל אדם ולהעביר על מידותינו, לכבש את גאוותנו ולשרש אותה מקרבנו, וזאת בכדי להיות אנשים 'מוסריים' יותר, 'ערכיים' יותר או 'צדיקים יותר' - אנו צפויים להיתקל בקושי רב... אמנם היצר הטוב יעמוד לימיננו ויסייע בידנו, אולם מאידך - היצר הרע יעמוד מנגד, ויעשה כל שביכולתו בכדי להכשילנו... ומי ערב לנו שנצא כשידנו על העליונה?

אולם אם נבין, נפנים ונזכור, שכאשר אנו מתקנים את מידותינו, ובראש ובראשונה מתרחקים מהגאווה ככל שביכולתנו, אנו למעשה דואגים לעצמנו - הרי שהעבודה כבר תהיה קלה בהרבה... הרי גם היצר הרע אינו מתנגד לאיכות חיים... גם הוא רוצה חיים טובים ויפים... ובכן, זה הזמן לומר לו: "אתה הרי רוצה חיים טובים, אתה הרי רוצה חיים מאושרים, ובכן, לשם כך יש לתקן מידה או שתיים!"... לכך, יש סיכוי שהוא יסכים...

אמנם, קורה לפעמים שמישהו פוגע בנו... נוהג כלפינו שלא כראוי... אפילו מזיק לנו בניגוד לדרך היושר... אולם האם זו סיבה שאנו נפגע בעצמנו? האם עלינו להחמיר את הנזק, ולהוסיף פצע על חבורה? האם זה הגיוני, שמלבד הצער שכבר נגרם לנו - נאבד גם את הלב? הלב שלנו - הינו הנכס היקר שיש בידנו, והשמירה עליו, הינה חובה - וגם זכות גדולה... הבה נשמור על הלב שלנו, הבה נצא לדרך חדשה - דרך של חיים רגועים ושלוים, ובדרך אגב, גרוויח גם חיים ערכיים ומרוממים יותר!

(מתוך מאמר נרחב לתלמידים מתוך הספר 'נפשי חמדה')

אותך באמצעותו!"? האם אנו מכירים מישהו שייענה לבקשה חצופה מעין זו? ודאי שלא! האדם המצוי, אפילו אם הוא נדיב לב מטבעו, ואפילו אם הוא באמת רחום וחונן - יקצוף על עצם עזות המצח הכרוכה בבקשה מחוצפת כל כך! אולם הנה, זה בדיוק מה שקורה בינינו ובין הקדוש ברוך הוא:

אנו משתמשים בכוחות שהוא נתן לנו, בידיים וברגליים שהוא ברא לנו, בחיים שהעניק לנו - בכדי להמרות את פיו ולצער אותו! ולא זו בלבד, אלא שבאותה שעה עצמה בה אנו חוטאים - אנו מצפים ממנו שימשיך לתת לנו את הכלים הללו הלאה, בכדי שנוכל להמשיך ולחטוא כנגדו... האם ישנה חוצפה גדולה מכך?

הדברים אמורים כמובן ביחס לכח הדיבור. הקדוש ברוך הוא הלא חנן אותנו בכח מיוחד, ביכולת שדוגמתה לא ניתן לשום בריה בעולם: כח הדיבור. והנה, מה אנו עושים באמצעות הכח המופלא הזה? במקום להשתמש בו בכדי ללמוד את תורתו של הקדוש ברוך הוא ולעשות לו נחת רוח - אנו עושים בדיוק את ההיפך: אנו משתמשים בכח הזה בכדי לצער אותו, ומצפים שהוא ימשיך להעניק לנו את הכח הזה הלאה - בכדי שנוכל להמשיך ולעשות זאת... הרי זה בלתי נתפס בכלל!

ובכל זאת, הטענה הזו, כאמור, אינה מיוחדת דוקא לכח הדיבור... היא נטענת ביחס לכל חטא שאנו חוטאים כלפי אבא שבשמים, ולמרבה הצער, התרגלנו לחיות איתה בשלום... אנו 'מבינים' בשכל שמדובר בחוצפה עצומה, אנו 'יודעים' שמדובר בעזות מצח, ובכל זאת, אנו ממשיכים לנהוג אותו הדבר בכל פעם מחדש...

אולם עדיין, הטענה הראשונה, המתייחסת באופן מיוחד לכח הדיבור המשמש אותנו לתכלית החשובה ביותר שניתן להעלות על הדעת: לחיבור ולקשר עם בורא העולם, במקומה עומדת! איך ניתן להתחבר אל הקדוש ברוך הוא באמצעות הפה המטונף בכל כל כך הרבה דיבורים שהוא יתברך אסר עלינו לדבר? ובכן, די בכך - בכדי להעמידנו על חומרת חטאי הדיבור בכלל, וחטא לשון הרע בפרט...

מדוע באמת הענוה חשובה כל כך

במשנה במסכת אבות מלמדים רבותינו (פ"ד, מ"ד): "רַבִּי לְוִיטָס אִישׁ יִבְנֶה אוֹמֵר: מֵאֵד מֵאֵד הוּי שְׁפַל רוּחַ". (עיי"ש בפירוש המשניות להרמב"ם)

ועתה, נשאל: מדוע באמת הענוה חשובה כל כך? מדוע שפלות הרוח משובחת כל כך - עד שיש לנקוט לגביה בקיצוניות מוחלטת? התשובה לכך ברורה:

אין מידה בעולם שפוגעת באדם - כמו מידת הגאווה, שהיא

שמעתי פעם ממרן הרב שך זצ"ל שהיה מתפלא איך המוח חושב? הרי מה זה מוח? סך הכל חתיכת בשר, והמוח הזה מחשבן, מחבר חיבורים מחדש חידושים, איך יכול להיות שבשר חושב?

הגאון רבי עמנואל טולידאנו שליט"א על אין עוד מלבדו

- תולה ירח על בלימה - יש בורא עולם שכל רגע מחזיק את הירח שלא יפול.

ע"פ ה' יִפְעוּ וְעַל פִּי ה' יִחַנו (ט ב)

ראיתי חתולה הולכת למצא אוכל

אחרי זה המשכתי בדרך, עברה שם ברחוב חתולה, מישהוא זרק אשפה והחתולה ראתה את האשפה והיא עברה את הכביש להגיע לאשפה למצא שם אוכל, אמרתי שזה יותר פלא מהירח, מה זה חתולה? סך הכל דם ובשר, והבשר הזה רואה שיש אוכל, ויש לה שכל להבין שיש אוכל, והיא רצה לקחת אוכל, יש לה דעת, יש לה עיניים, ויש לה כח תנועה, זה מפליא אותי מאוד! זהו ריבון כל המעשים, כל המעשים זה ממנו. חתולה רצה לקחת אוכל, הקב"ה הוא הריבון על המעשה הזה, הוא נותן לה את הכח לנוע, יש לה הבנה, היא רואה, הקב"ה נותן לה הבנה, ונותן לה ראייה. ולא רק זה, גם כל ההרגשות שיש לאדם, שמחה, עצב, הכל הוא ברא, כמו שחז"ל תיקנו בברכת השבע ברכות לשבח את הקב"ה שברא ששון ושמחה, חז"ל תיקנו כאן שבח על בריאת הרגשות.

האמונה הזו שכל פעולה זה ממנו, כל תנועה הוא המניע, חז"ל באו ותיקנו לנו את זה בברכות השחר, שנשריש בנו את האמונה כל יום. תדע אתה מתעורר מהשינה זה לא לבד השם הוא המעביר שינה מעיני ותנומה מעפעפי אתה נרדם זה לא לבד, השם הוא המפיל חבלי שינה על עיני, הוא זה שעושה שאדם ישן, אתה קם, השם זוקף כפופים, אתה מתלבש, השם מלביש אותך, בבוקר יש לך כח, זה ממנו הנותן ליעף כח.

בני הקטן פעם שאל אותי שהוא לא מבין, מה אתה אומר שהשם הוא מלביש אותי, אני רואה שאני מתלבש לבד, אני קם לבד, אבל זה האמונה שלנו, הברכות ניתקנו על ידי אנשי כנסת הגדולה ומתוכם היה כמה נביאים חגי זכריה ומלאכי ועזרא הסופר ועוד, והם תיקנו את התפילה הזו, שזה האמונה של עם ישראל, שהשם פוקח עיוורים, הכל הוא פועל על האדם כל הזמן, אתה קם, מי נתן לך כח לעשות תנועה כזאת? - הקדוש ברוך הוא - זוקף כפופים מלביש ערומים מתיר אסורים, נותן להם כח, הכל, זו האמונה

העיקר הראשון ב"ג עיקרים של הרמב"ם: אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. הדבר הראשון להאמין שהוא בורא, הכל הוא ברא. הדבר השני שהוא מנהל את העולם, הוא עושה את כל המעשים, כפשוטו, כל המעשים שיש בעולם הוא עושה אותם.

אדם מנענע את גופו, זה מהקב"ה, כמו שאומרים בתפילה, השם זוקף כפופים, השם מלביש ערומים, כל התנועות שאנו עושים, זה הוא עושה, עשה עושה ויעשה לכל המעשים! כשאני מתעורר ואני רואה, הבורא עולם עוזר לי עכשיו לראות, אני חושב, אני מבין, ברגע זה השם משפיע שכל להבין, וכמו ששמעתי פעם ממרן הרב שך זצ"ל שהיה מתפלא איך המוח חושב? הרי מה זה מוח? סך הכל חתיכת בשר, והמוח הזה מחשבן, מחבר חיבורים מחדש חידושים, איך יכול להיות שבשר חושב? והוא היה אומר שהפשט הוא שכשאדם עולה בליבו להשתמש במוח, אז הקב"ה באותו רגע משפיע עליו דעת להבין, זה השפעה אלוקית, לכן אומרים בתפילה ברוך אתה ה' חונן הדעת, בלשון הווה שהקב"ה עכשיו בהווה משפיע דעת. אנחנו אומרים בתפילה ריבון כל המעשים' אומרים את זה בישתבח ובאלוקי נשמה, ובשבת אומרים 'קל אדון על כל המעשים' מה זה ריבון?

פעם הלכתי להתפלל ותיקין בלדרמן, ובדרך ראיתי את כדור הירח כולו מאיר, ואני רואה שהירח עומד ואין מי שמחזיק אותו, הוא נמצא לבד, וזה פלא עצום איך הירח מחזיק את עצמו? למה הירח לא נופל? ההסבר היחיד זה כמו שכתוב באיוב (כו): 'תולה ארץ על בלימה' שכדור הארץ איך הוא עומד? כי הקב"ה תולה אותו [בלימה] זה שתי תיבות בלי מה, שאינו עומד על כלום כי הם עומדים באוויר על חוזק יסודותיו של הקב"ה ע"ש ברש"י ובמצודות] רק בכדור הארץ אנחנו לא מבחינים, אנחנו חיים במקום שלנו ולא רואים שכדור הארץ תלוי, אבל כאן ראיתי את כל כדור הירח תלוי בשמים! ואני לא רואה מישהוא שמחזיק אותו, מי תולה אותו, איך הוא לא נופל?

שהנחילו לנו אבותינו, לא מבינים להרגיש את זה בשכל, אבל זו העובדה, זה האמונה שלנו.

אני המשלתי את העניין הזה ל'פרוז'קטור' שהפרוז'קטור זורק אור על כל שטח גדול, כך הקדוש ברוך הוא הוא מקור החיים, הוא נותן את החיים, נודה לך ונספר תהלתך, על חיינו המסורים בידך, נותן לך את הדופק של הלב, את הנשימה, הכל, אנחנו קמים, אנחנו עושים - הכל זה בורא עולם, הבורא עולם הוא כמו פרוז'קטור לחיים. כשאתה חושב על זה, אתה מבין מה זה גדלות השם, השם מניע כל יום מליארדי בריות, כל הבעלי החיים כל תנועת הבעלי חיים בעולם, הכל זה הקב"ה שהוא מניע, אתה רואה הרבה אנשים הולכים ברחוב כל תנועה וכל פסיעה זה הקב"ה עושה, כל ציפור מעופף, כל חרק שזז, זה מהקב"ה, השם מפעיל כל יום למיליארדי בריות! גדול השם ומהולל מאוד.

הגיעו פעם להרב שך אנשים משכילים

הגיעו פעם לרב שך אנשים משכילים מארגון ערכים שיחזק אותם באמונה, ישבו בשולחן, והרב שך אמר להם דבר אחד אני אגיד לכם אתם כולכם מודים ויודעים שהשולחן הזה לא נולד לבד, השולחן הזה עשה אותו נגר, הוא חתך את העצים וסידר אותם, נו אז אם השולחן הפשוט הזה לא נעשה לבד, הבריאה הגדולה הזאת עם כל החכמה שיש בה, הכל נעשה לבד? אין דבר כזה, אז מוכרח שיש בורא לעולם. אבל זה עדיין לא מספיק, נכון הרב שך חיזק אותם במציאות ה' שיש בורא לעולם, אבל מאיפה יודעים שהוא מנהל היום? מי אומר שהוא ריבון כל המעשים, אך האמת שאם מתבוננים יודעים גם את זה, כשאתה מבין שלא יתכן שחתיכת בשר תחשוב, איך זה קורה? ובהכרח שעכשיו השם משפיע לאדם חשיבה, איך אדם זז? בהכרח שעכשיו השם מניע אותו, אז זה מראה שהוא ריבון על כל המעשים, מידיעת הקב"ה אתה יודע גם את כוחו שהוא אדון על כל המעשים. אני אסיים בזה, לפני שלושים שנה הייתי ישן וקמתי

באמצע הלילה, אני קם יש לי סחרחורת עצומה אני מפחד לעמוד, לא ידעתי מה לעשות, לקום אני לא יכול, לא היה למי לפנות אף אחד לא ישמע אותי כי הדלת סגורה, הייתי חסר אונים, אז מה עשיתי? פניתי להקב"ה ואמרתי לו אף אחד לא יודע מן המצב הקשה שלי, אני לבד אין מי שיעזור לי רק אתה יודע ממני אני פונה אליך, זה חוויה נפלאה, להיות תלוי בבורא עולם זה חוויה נפלאה. החוויה הזאת להרגיש שאני תלוי בקב"ה, וחי עם בורא עולם, זה חוויה נפלאה להרגיש שאני תלוי בו, והוא לבדו מחיה אותי, הוא מניע אותי, על ניסיון שבכל יום עמנו.

צריך להתחזק ולהאמין שהקדוש ברוך הוא איתנו, הבא להיטהר מסייעין אותו, ידוע מהגר"א שאם אינך עולה מעלה מעלה, סופך שתרד מטה מטה, אם אתה לא שואף לגדול בתורה, סופך שתרד, לכן צריך להתחזק, לשמור על עצמו, לחשוב על גדלות הבורא, לחשוב איך שכל אדם חי מכח הבורא יתברך שמו, הוא מחיה את כולם, את כל האנשים בכל העולם, והכל תלוי בו, כמו המוח שכל הגוף תלוי במוח, המוח הוא המפקד על כל אברי הגוף, אדם שמקבל שיתוק זה משהו במוח, המוח הוא המפקד של הגוף, גם הקב"ה הוא המוח של העולם והוא המפקד של כל העולם, זה נקרא ולגדולתו אין חקר, השם יזכנו לחזור בתשובה שלמה.

(מתוך 'דעת ואמונה' במדבר תשפו)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

"אז תישאר פה עוד כמה דקות. יש מעט פנאי עד לתפילת ערבית, ואני רוצה לשאת דרשה קצרה אודותיך!" נבהל: "אודותיך?" "אודותיך ואודותי, אודות כולנו". שמעו נא רבותי..

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על הזוכים במצוות

אלא מאי, תמורת כל מצוה, מגיע חלק בעולם הבא. ומה שוויו? משנה מפורשת היא: "יפה שעה אחת של קורת רוח - זו ההנאה הקלושה ביותר - בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה!" (אבות פ"ד) כמה עושר יש לגדול עשירי תבל? עדיין אין זה "כל חיי העולם הזה". אלא אם תקבצו את כל עושר עשירי כל העולם, וכל כספי העשירים והאמידים ועד לפרוטותיהם של העניים, ואת כל אוצרות הממשלות, וכל הזהב והיהלומים שבכל הכספות ובבטן האדמה - כל אלו לא יספיקו לשלם ולו שכר "אמן" אחת!

ומי מדבר על "אמן יהא שמיה רבה", וקדושה! איזה עושר צברנו בשעה האחרונה! נפלא.

עולה יהודי למרום, עם מטען עשיר כל כך. אמנם, אין חלקו עם לומדי התורה. אבל תפילות ואמנים, שקים שקים! עומד המקטרג ואומר: "לא ולא! אמנם התפלל תפילות רבות וענה אמנים אין ספור, אבל הוא עצמו קצב את המחיר: אינו מצטרף למנין הסמוך לחנותו, כי סבור הוא להרויח חמישים לירות. בשביל חמישים לירות ויתר על תפילה במנין, על עניית קדושה, וכשלושים אמנים. אם כן, אין שווי אמן מגיע ללירה אחת - ואתם רוצים לתת לו על כל אמן שכר עצום ורב של קורת רוח בעולם הבא?!"

ואני מסתכל, והאיש מחוויר! ודאי שב בתשובה שלימה על כל התפילות שהפסיד עד עתה!

"אלא מאי", המשכתי ואמרתי, "הבורא יתברך אב הרחמן מתערב ואומר: לא אקצוב דינו לפי הסכום שבגללו העדיף להפסיד את התפילה בציבור. ומדוע, משום שפעם אחת הסכים לנעול את החנות ולהצטרף לתפילה, ולאחריה לא היה מוכן למכור את המצווה, את אשכול המצוות, בעד שום הון שבעולם! וזהו: 'ולך ה' החסד, כי אתה תשלם לאיש, כמעשהו". כפי שמעשה המצוה יקר לו לאחר עשיתו" - מפני אותו אדם נהרו..."

טוב, זה היה המעשה. אבל עכשיו, נחזור לשורשיו: מדוע, באמת, עלול האדם להימנע מתפילה בציבור או מהליכה לשיעור תורה בשביל טורח קל או רווח פעוט, ולאחר מעשה כה שמח בו, ולא ימכרנו במזון רב! והתשובה פשוטה: לפני המצווה, שוקד היצר הרע בכל

לְשׁוֹם אֶת מִשְׁאֵל כָּל הָעָם הַזֶּה עָלַי (א)

בדידי הווה עובדא. נקלעתי לתל אביב, השעה התאחרה. סרתי לבית כנסת להתפלל מנחה. הגיעו עוד, אנו כבר שבעה ושמונה ותשעה. חסר עשירי למנין, ובינתיים השמש עושה את שלה, ועומדת לשקוע. יצאתי לחפש עשירי למנין, לא הרחק משם מצאתי חנות פיצוחים, והמוכר חובש כיפה. שאלתי: "התפללת מנחה?" והשיב בשלילה. "למה אתה מחכה, בוא ותשלים מנין".

אינו יכול, החנות פתוחה. אז מה, לא תתפלל? אה, אנוס הוא, הלא אני רואה. יתפלל תפילת תשלומין בערב... ועוד מעט שקיעת החמה.

"תשמע, התפילה אורכת עשרים דקות. כמה עלול אתה להפסיד בזמן זה?"

כל אותה עת לא בא קונה. "אני יודע? אולי חמישים לירות". "אשלם לך חמישים לירות, בוא!" סגר את החנות ובא, הצטרף למנין.

התפילה הסתיימה וניגשתי אליו: "חכה רגע, אני נותן לך את הכסף". קולו עצר את היד שהיתה בדרך לכיס: "אין צורך, אני לא לוקח כסף!"

"עייסקה זו עייסקה", טענתי, "התחייבתי ועלי לשלם! זה לא על חשבונך", הרגעתי אותו, "מזונותיו של אדם קצובים לו, חוץ מלצרכי מצוה!"

"זה בדיוק הענין", ענה, "אני לא מוכן למכור את המצווה!" "מדוע? קח כבר מאה לירות, ותישאר לתפילת ערבית!" "לא אקח פרוטה!" הצהיר.

"אם כך", אמרתי, "אז תישאר פה עוד כמה דקות. יש מעט פנאי עד לתפילת ערבית, ואני רוצה לשאת דרשה קצרה אודותיך!" נבהל: "אודותיך?" "אודותיך ואודותי, אודות כולנו. שמעו נא רבותי" -

וכבר עמדתי לדרוש בפני המנין -

"דוד המלך אמר: 'ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו' (תהלים סב). לא מובן. כשלא משלמים לאיש כמעשהו, זה עושק וגזל. לשלם לו כמעשהו זו שורת הדין, ולא חסד!"

”ואיפה הרהיטים שלך?”
”אני לא מקומי”,
השיב. ”גם אני לא מקומי”, ענהו ה”חפץ חיים”. עוסק הוא בריהוט לחלקו בעולם הבא.
ובענין זה.

כידוע, לא היה ה”חפץ חיים” זצ”ל מוסר שיחות מוסר סדירות בישיבתו. כשהיה מבקש להשמיע רעיון דופק היה על הבימה, ומשמיע דבריו.

פעם חזר ממסע לטובת הישיבה. עלה לתפילה, ודפק על הבימה. נהרו כולם לשמוע. פתח ואמר: ”לפני שנים הייתי בקייב, ועליתי אל הגביר ברודצקי. מי שלא היה, אין לו מושג! הוא מתגורר בבית רחב ידים. חוצים את החצר ועולים במדרגות. מצלצלים בפעמון, והמשרת פותח. מוודא שאתה אורח רצוי. מחדר המבוא נכנסים לחדר ענק, ריק. חדר ההמתנה. מחכים עד שהגביר יסיים את עיסוקיו ואז מוזמנים לטרקלין. אח, איזה שטיח. הנעליים טובעות בו, כאילו חצית משטח דשא. והריהוט הכבד והתמונות הממוסגרות, נברשות הקריסטל והוילונות הכבדים. דירה נאה וכלים נאים מרחיבים דעתו של אדם!” התפעל ה”חפץ חיים”.

הבחורים לא האמינו למשמע אזניהם. ידעו באיזו פשטות הגובלת בדלות חיי רבם, עד כמה אין העושר תופס אצלו מקום, כל מעיניו ברוחניות. כך הוא חי, וכך הוא מחנכם. מה ראה אפוא להתפעל מהבל עשרו של ברודצקי?

וה”חפץ חיים” המשיך בדבריו: ”מובן שסדרי עולם השתנו עם פרוץ המהפכה. בביקורי הנוכחי בקייב עליתי לבקרו, מתגורר הוא באותו בית. המשרת פתח, והבחנתי בשינוי. חדר המבוא היה גדוש ברהיטים. הוא הכניס אותי לחדר ההמתנה, ועצרתי מופתע. השטיח עבר לכאן מן הטרקלין, יחד עם השולחן הענק והכסאות ההדורים. ובפינה, מיטות שינה. בעל הבית ראה את תמיהתי, ונד בראשו: ”זמנים חדשים הגיעו”, הסביר. ”הקומיסר הפקיע את הבית והתנחל בו, וגירש אותי לכאן, עם משפחתי. זה כל מה שנותר לי מדירת: חדר המבוא, וחדר ההמתנה...”

”והבנתי”, סיים ה”חפץ חיים”, שאם הפרוזדור ריק, סימן שהטרקלין נאה וגדוש, כמו ששינוי: עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק ש”י עולמות (עקצין פ”ג), שהעולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא (אבות פ”ד). אבל אם הפרוזדור מלא וגדוש, אות הוא שגרשוך מן הטרקלין... (קטעים מלוקטים מתוך הגדה של פסח 'הגדת')

כחו למנעה. ויש לו כוח. אנו עדים לכך, כמה כוח עלינו לגייס כדי לעמוד נגדו. אבל כשרואה שנכשל, הוא עוזב אותנו וממהר להחטיא מישהו אחר. וכשהיצר אינו כאן, מי מוכן למכור מצוה?!

ביקרתי בניו יורק, קבעתי ראיון עם יהודי עשיר

כתוב בתהילים: מקימי מעפר דל, מאשפת ירים אביון. הדל שוכן בעפר, מבוסס באשפות, וכשיזכה ירימו ה' אל על, להושיבו עם נדיבי עמו. הידעתם מה ההבדל בין מי ששוכן בעפר למי שמתרומם לגבהים - אני יודע. חויתי זאת. ביקרתי בניו יורק, קבעתי ראיון עם יהודי עשיר, להתרימו למוסדות תורה. נסעתי למנהטן, הגעתי לכתובת, גורד שחקים ענק. איזו כניסה, אלו עמודים, איזה הדר. אבל איפה הוא? בקומה הששים. נשאתי את ראשי. ניסיתי לשער היכן זה. החלונות נראו כנקודות זעירות. טוב, נכנסים. עולים במעלית, מגיעים, המזכירה מאשרת, נכנסים. חלון ענק, העיר פרושה כעל כף היד. הסתכלתי למטה. הרחוב נראה כסרט צר. המכוניות כציפורן, האנשים כראשי סיכה. ואז הבנתי - כששורצים למטה, על הקרקע, מתפלשים באשפה. כל דבר נחות נראה גדול וחשוב, והדברים הגבוהים, הרוחניים, נראים כה קטנים. אין ספק במה בוחרים לעסק: בדברים הממשיים והגדולים... אבל כשזוכים ועולים, ומתבוננים למטה, רואים כמה זה קטן וזעיר - ואין ספק במה בוחרים לעסק - בדברים הממשיים והגדולים!

תאמדו לכם מסע בעגלה מבני ברק עד נתניה

עשיר מופלג מארצות הברית הפליג באניה לפולין, לבקר את קרוביו המתגוררים בוורשה. אמר: אם אני כאן, אכנס אל ה”חפץ חיים” לקבל ברכה. בכל העולם נודע שמו כגדול הדור וצדיק הדור. חקר: היכן הוא מתגורר? אמרו לו: בראדין. מעולם לא שמע על עיר זו. אמרו לו: זו אכן אינה עיר, ראדין היא עיירה, בקושי מסומנת במפה. איך מגיעים אליה? נוסעים ברכבת עד לידא, ומשם מתנהלים בעגלה רתומה לסוס כעשרים וארבעה קילומטרים. תאמדו לכם מסע בעגלה מבני ברק עד נתניה, ובדרך עפר משובשת... חשב: מה ראה רבם של ישראל לקבוע מגוריו בעיירה זו? הבין שלבטח זו עיירת נופש באזור מיוער ואויר מבריא, ויש לו שם דירת נופש מרחיבת דעת. נסע והיטלטל והגיע, וחשכו עיניו. עיירה זנוחה שבתיה מטים לנפול, והכל הצביעו על בקתתו של ה”חפץ חיים”, בקתת עץ נמוכה ודלה. נכנס, אפילו ריצוף לא היה. שולחן עץ פשוט ושני ספסלים לצידו, אף לא כסא.
נדהם: ”רבי, איפה הרהיטים שלכם?!” שאלו ה”חפץ חיים”:

**מִרְן גֵּאוֹן עֹזִינֵנו רְבִינֵנו עֹבְדֵי יוֹסֵף זַ"ל הִיָּה עֲנִינוּ מְאֹד. כִּלְפֵי חוּץ
הֵיוּ רוֹאִים אוֹתוֹ לֹבֵשׁ אֶת בְּגָדֵי הַרְאֲשׁוֹן לְצִיּוֹן הַעֲטוּרִים זֶהָב, וְלֹא
הֵיוּ יוֹדְעִים כִּמָּה הִיָּה נֶאֱנַח בְּצַעַר כֹּאֲשֶׁר הִיָּה לֹבֵשׁ. הוּא הִיָּה אוֹמֵר:
"אֲפֹשֶׁר לְהִכְנִיס שְׁנֵי בְנֵי אָדָם אֶל תּוֹךְ הַשְּׂרוּזִלִים שֶׁל הַגְּלִימָה הַזֹּאת..."**

אוצרות הפרשה מהגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנִּרְתָּ אֶל מוֹלַת פְּנֵי הַמְּנוּרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת (ח)

לבסיס, והבחינו בכפרי שחתך את החבל. תפסוהו וגערו בו על מעשהו, אך הלה לא הבין על מה יצא הקצף. הוא מוכן לשלם את שתי הפרוטות שפיסת חבל כזו עולה... הוא לא הצליח להבין שבמעשה הקטן הזה שעשה - הרס את כל החתונה של המלך... כן הוא האדם - אומר רבי חיים ויטאל. כשם שכל מצווה שאדם עושה כאן, בעולם הזה, מחברת כל מיני חיבורים בעולמות העליונים, כמו כן חלילה גם להיפך: כל עבירה מנתקת את הקשר שבין בורא עולם ועם ישראל. שומה על אדם להבין ולדעת: אין שאלה כזאת "מה בסך הכול עשיתי?" - בין לטוב ובין למוטב! כל מעשה מצווה גורם לאור יקרות, המאיר מהעולמות העליונים לכלל ישראל, וחלילה, כל מעשה עבירה מחשיך את האור הנפלא הזה.

זוהי התפיסה, וצורת החשיבה, שצריכה להיות לכל יהודי! לדעת ש"בהעלותך את הנרות" של מטה - "אל מול פני המנורה" - של מעלה - יאירו שבעת הנרות, ולכל פעולה שהוא עושה, יש השפעה עליונה בעולמות העליונים.

אֲסַפֶּה לִי שְׁבַעִים אִישׁ מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל (יא)

הקדוש ברוך הוא אמר למשה רבינו: "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" - תזמין לי שבעים זקנים. משה זימן מכל שבט שישה זקנים, ומאחר ונספו שבעים ושניים, ערך לאחר מכן גורל, מי מהם יהיה מהשבעים הנבחרים (סנהדרין יז) אלדד ומידד הוזמנו גם הם, אך כאשר ראו שיש כבר שבעים בלעדיהם, ברחו ואמרו: הנה, יש כבר שבעים, לא צריך אותנו. על כך אומר הפסוק: "והמה בכתובים" - שמותיהם היו רשומים בתוך שבעים הזקנים, אך הם ויתרו על כך וברחו משם. למרות זאת, בעודם במחנה, "ותנח עליהם הרוח" - הם קיבלו רוח הקודש באותו זמן שכל הזקנים זכו לכך, אך לא זו בלבד - אלדד ומידד שברחו מן הכבוד זכו בדבר נוסף: כל שבעים הזקנים פסקו מלהתנבא, כמו שנאמר: "ויתנבאו ולא יספו", מלבד אלדד ומידד שברחו מן הכבוד, ולכן זכו להישאר נביאים. חז"ל (עירובין יג) אמרו:

כשאחרון הכהן העלה את האור בנרות, הוא לא פעל רק להפיץ אור למטה, אלא "אל מול פני המנורה" - של מעלה - יאירו שבעת הנרות". הוא הזריח גם אור עליון יחד עם האור התחתון. כל פעולה שאדם עושה כאן למטה, בעולם הזה, פועלת גם למעלה, בעולמות העליונים. לכל פעולה גשמית ישנן השלכות רוחניות, עליונות. רבנו הקדוש רבי חיים ויטאל זצ"ל כותב, שבכל קיום מצווה שאדם מקיים בעולם הזה, הוא גורם לאיזושהי התחברות למעלה. משל למה הדבר דומה? לחללית המשייטת לה אי שם בעולמות העליונים, אולם הניווט שלה נעשה מאיזושהו חדר פיקוד ובקרה הנמצא כאן למטה. מהחדר הזה היא מקבלת את כל הוראות ההפעלה למעלה. כל הפעולות שהיא מבצעת למעלה ניזונות מאותו חדר פיקוד שלמטה. אם חלילה ינותק הקשר - יהיה זה סופה המר. כך הוא יהודי המקיים מצווה - המצווה מקשרת אותו לעולמות העליונים, ובאמצעותה הוא פועל שם.

צנחה מערכת התאורה על ראשם

מספרים על מלך שחי לפני מאות שנים, וביום מן הימים ערך חתונה לבנו היחיד, יורש העצר. החתונה נערכה ברחבה המרכזית של העיר, והיה צורך להביא לשם מערכת תאורה ענקית, הכוללת עשרות אלפי נרות ושמינים, שיאירו את כל הסביבה. כדי להניף את המערכת המורכבת הזאת אל על, היה צורך למתוח חבל עבה למרחוק, ולקשור אותו לבסיס שהוצב במרחק של מאות מטרים מהרחבה. בעיצומה של שמחת החתונה, עבר שם כפרי אחד, הבחין בחבל העבה, והחליט שהוא זקוק לחתיכה ממנו לצורכי ביתו. נטל סכין חד וחתך ממנו חתיכה. באותו הרגע - במרחק רב משם - צנחה מערכת התאורה על ראשם של כל משתתפי החתונה, וגרמה לעשרות נפגעים. השמחה הגדולה הושבתה והפכה לתוגה... שלוחי המלך אצו רצו

קרדיט: מוסדות אור החיים

הסכים לקבלו לפגישה לשעה תשע בבוקר. בשעות שקדמו לפגישה היה האברך עסוק בתפילה מעומק הלב. "אבא שבשמים", התחנן, "אנא, חסוך ממני בזיונות. שלא אתבייש, ריבונו של עולם". בהגיע הזמן המיועד, המתין האברך ל'דרייבר' - שתפקידו היה להסיעו וללוותו לתורמים, אך זה לא הופיע במקום. השעה תשע חלפה, ואחריה וגם עשר ואחת עשרה, ולדרייבר אין זכר. גם בנייד הוא אינו זמין. האברך היה במצוקה נוראה, ואז פנה אליו הבעלים של האכסניה שבה התארח: "מדוע אתה לא יוצא" ? "כי הדרייבר לא הגיע!" "אז קח מונית וסע בלעדיו". "מונית הלך חזור תעלה לי מאתיים דולר! "אז תעלה... טוב יותר מאשר להפסיד את הפגישה" לבסוף קיבל האברך את דעתו, אך כשהגיע למשרד - ראה שמכבים את האורות. הוא ביקש מהעובד להיכנס, אך נענה בשלילה. "קבעו לך פגישה לתשע בבוקר, לא לאחת בצהריים". האברך ניסה להתחנן על נפשו ולהסביר את סיבת העיכוב, ואז אמר העובד: "אתה יודע מה? הבוס הזמין להיום חמישים איש, והשאיר לי עשרים וחמישה אלף דולר כדי לחלק בין כולם, כל אחד לפני עניינו וצרכיו. מכיוון שאף אחד לא הגיע היום", הודיע הפועל, "תקבל אתה את הסכום כולו..." כשחזר האברך לאכסניה שלו וסיפר את סיפורו, לא האמין הבעלים למראה עיניו. בפגישה אחת הושג הסכום כולו, ואורחו החביב יכול לחזור הביתה בשלווה ובנחת... זה כוחה של תפילה.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'משכני אחריו')

"כל המחזור על הגדולה - גדולה בורחת ממנו, וכל הבורח מן הגדולה - גדולה מחזרת אחריו". אלדד ומידד שברחו מן הכבוד, הכבוד רדף אחריהם. מספרים, שפעם בא אדם לרב והתלונן: "שמעתי בשיעור שכל הבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחריו, ומאז אני כל הזמן בורח מן הכבוד, אבל הוא בכלל לא רודף אחריי ולא משיג אותי, ומעולם לא קיבלתי כבוד..." שאלו הרב: "מניין אתה יודע, שאין הכבוד רודף אחריו? " "זה פשוט מאוד" - החזיר האיש - "אני מסתכל אחורה והוא לא שם". "כעת מובן" - אמר הרב - "טבעו של הכבוד, שכאשר הוא רואה שאתה מסתכל עליו, הוא מיד בורח ממך..." מי שבורח מן הכבוד בכדי לקבל כבוד, הוא הרודף הגדול ביותר אחר הכבוד. אם תכלית הבריחה היא קבלת כבוד, אין רדיפה גדולה יותר מזו!

מין גאון עוזנו רבינו עובדיה יוסף זצ"ל היה עניו מאוד. כלפי חוץ היו רואים אותו לובש את בגדי הראשון לציון העטורים זהב, ולא היו יודעים כמה היה מבזה את הבגדים הללו, וכמה היה נאנח בצער כאשר היה לובשם. פעמים רבות הייתי שומע אותו לועג וצוחק על הבגדים הללו. הוא היה אומר: "אפשר להכניס שני בני אדם אל תוך השרוולים של הגלימה הזו..." כשהיינו יוצאים לעצרות תשובה וחיזוק ברחבי הארץ וחוזרים בשעת לילה מאוחרת, הרב היה מוריד את הגלימה ואומר: "סוף סוף ניתן להוריד את בגדי העבודה האלו..." ראינו עוד חכמים וגדולי עולם שמאסו בכבוד, וכאב להם שמשבחים ומפארים אותם. הם ראו בתשבחות קוצים דוקרניים. הם לא סתם ברחו מן הכבוד, הם מאסו בו, וראו אותו כמקור לסבל ולצער

רַפָּא נָא רַבִּי (ב)

משה רבינו צועק אל ה' ומתפלל אליו: "א-ל נא רפא נא לה". עלינו לדעת כי תפילה בכוונה היא הדרך לבטל כל גזרה ולהשיג את כל השפע הצפון לנו. תפילה אמיתית היא תפילה כזו שחשים בה כעומדים לפני ה', ושמים לב למה שמוציאים מהפה. זוהי עבודה לא קלה, ויש עליה בקשה מיוחדת: "ה' שפתי תפתח" - אנא, פתח פיני ועזור לנו להתפלל כראוי. תפילה בכוונה - אין לשער כמה גדול כוחה! . אברך אחד, תלמיד חכם וירא שמיים אשר מתגורר ברכסים, הגיעה בתו לפרקה, ובכיסו לא הייתה פרוטה לפרוטה, ובדאי שלא שלושים אלף דולר - הסכום שלו נזקק. בצר לו, החליט לטוס לחו"ל ולהידפק שם על דלתות נדיבים. אותו אברך לגמרי לא היה רגיל בטיסות, ובדאי שלא בפגישות עם שועי עולם. נתנו לו כתובת של עשיר גדול, הבעלים של חברת 'מרצדס', והלה

זכורני בילדותי, כאשר למדתי בתלמוד תורה תשב"ר בבני-ברק, היה לי מלמד יקר יקרים, הצדיק רבי מרדכי בלוי זצ"ל. תמיד כשהזכיר את שמו של רבי יהושע ליב דיסקין היו ידיו ממש רועדות.

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על נאמנות וענווה

לא כן עבדי משה כָּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא (ב)

בסבר פנים יפות.

ולכן עטה על עצמו גינוני נימוסים

בימים הראשונים לשהותו בבית המארה, עדיין לא חש מספיק בנה, ולכן עטה על עצמו גינוני נימוסים, הודה ואמר 'יִישָׁר כַּח' על כל מה שנתנו לו. כל מה שנצרך ביקש בעדינות כשנימה דקה של בושה נשמעת בקולו, ובוודאי שלא עלה על דעתו ליטול משהו ללא רשות על דעת עצמו.

אך ככל שחלף הזמן אט אט השתחרר מתחושת האי נעימות, וגם נעשה פחות מנומס מכפי שהיה בתחילה. עבר עוד יום ועוד יום ובסוף מצא את עצמו ניגש למטבח, פותח בטבעיות את המקרר, ונוטל פרי כלשהו ומשביע את רעבונו...

נשאל: מה השתנה אצל האורח? וכי חלילה נהיה פתאום גנב? לא, ממש לא. אלא הוא פשוט התחיל לחוש 'היימיש' ולהרגיש 'כמו בבית', ובבית מתנהגים בטבעיות. משוחררים ממחויבויות ופטורים מליטול רשות על כל צעד ושעל.

אודות משה רבינו אומרים חז"ל: "אשרי ילוד אשה שכך מובטח לו שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה" (מובא ברש"י במדבר ט). על עוצם נוראות נבואתו אומרת התורה: "פה אל פה אדבר בו ותמונת השם יביט".

משה זכה להלך בבית גנזיו של הקדוש ברוך הוא כבן בית. היו לו את המפתחות לכל ה'בתי גוואי' של מעלה. היתה לו יכולת כניסה לחדרים הכי פנימיים ונסתרים בגבהי מרומים. אין לנו מושגים בדרגות נשגבות כאלו! אין ילוד אשה שחש אִי פעם קרבת אלוקים כעין זו שהיתה למשה רבינו! "כל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה".

אך אם אדם מן השורה כבר היה חש מזמן כמו בבית. לוקח משהו לעצמו, ולו במעט. אולי רק לומר דבר על דעת עצמו, או רק להביע דעה בענין כלשהו. הרי אפילו האדם הישר ביותר לא היה מרגיש בכך מעילה בתפקידו, שכן הוא נמצא בדרגת קרבה כה עצומה ונשגבה.

אך כאן התורה הקדושה מעידה: "לא כן עבדי משה בכל בתי נאמן הוא". משה רבינו אינו ככל האנשים,

בפסוקים אלו נותנת לנו התורה מעט מושגים על מעלותיו וסגולותיו של משה רבינו, ומכתירה אותו בתארים מופלאים שלא נאמרו על שום אדם זולתו: "בכל בתי נאמן הוא", "פה אל פה אדבר בו", "תמונת השם יביט", "עבדי משה". כך גם כמה פסוקים קודם לכן התורה מעידה עליו: "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה".

אחת המעלות הבולטות שהשתבח בהם משה רבינו מפי הגבורה, היה מעלתו: "בכל בתי נאמן הוא".

הגאון רבי אברהם יפה זצ"ל, ראש ישיבת נוברהרדוק, חתנו של הסבא מנוברהרדוק, מרן הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל, תמה על כך: וכי לומר על משה רבינו שיש בו נאמנות מהווה שבח? והלוא היא תכונת יושר בסיסית שאמורה להיות חלק בלתי נפרד מתכונותיו של כל אדם?

הרי גם כאשר נזמין אל ביתנו פועל או בעל מלאכה, הדבר הראשון שנבקש לברר אודותיו הוא - האם הוא ישר ולא גנב, אם הוא אמין ולא נוכל. זאת כדי שיעשה את מלאכתו נאמנה ולא במרמה. האם נאמנות זוהי שבחו של אב הנביאים אשר לפניו לא היה כן ולאחריו לא קם כמותו?

דומה הדבר לאדם שיעמוד ויצייץ את מעלותיו הנשגבות והזכות של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, ויזכיר כי היה גאון עולם, צדיק נשגב, קדוש עליון, "וגם נהג להתפלל שחרית מידי יום ביומו".

כך גם בנוגע למשה רבינו, נאמנות היא מעלה כה בסיסית, שמצויה אף אצל אנשים פשוטים, וכיצד התורה מזכירה זאת בנשימה אחת עם שאר השבחים הנדירים - "פה אל פה אדבר בו ותמונת השם יביט", שהוא היה היחיד בעולם שזכה להם? הלוא דבר הוא!

רבי אברהם מסביר את הענין באופן נפלא: נתאר לעצמנו יהודי שנאלץ לעזוב את ביתו לחודש ימים, ונסע למדינה רחוקה, שם אין לו שום מכרים וקרובים. כשבא לשם מצא יהודים טובים אשר למרות שלא היתה לו עימם כל היכרות מוקדמת, פתחו בפניו את שערי ביתם, קיבלוהו ואירחוהו

הוא עָנִיו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. לא עלתה בליבו שום תחושה כאילו מגיע לו דבר מה. כאילו בגלל קרבתו הוא חשוב יותר, וניתנת לו הזכות והיכולת להכריע לבד, או להאציל לעצמו סמכויות לבד. אלא כל כולו היה חטיבה אחת של התבטלות ונאמנות לאדון עולם.

נאמנות זו נבעה מתחושת עבדות מוחלטת ומהענוה הבלתי מצויה שהיתה בו. שלושת התכונות עבד, נאמן ועניו, כרוכות זו בזו ומשלמות זו את זו. כי כל מהותו של עבד הוא במה שיש לו אדון ואינו אדון לעצמו. משה רבינו חש עבד בכל מצב, ולפיכך גם כשהתהלך כבן בית אצל הקדוש ברוך הוא חש עבד, ולכן נשאר נאמן.

כך גם ביחס לשבח השלישי שהשתבח בו מידת ענוה, אף היא כרוכה בעבדות ונאמנות: נאמנותו הטהורה של משה נוצרה מחמת שהיה עניו, שמעולם לא גבה לבו למרות דרגותיו הגבוהות להן זכה, ולכן נשאר נאמן.

”ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו”.

אני פשוט חרד לשבת ליד מי שראה פנים בפנים

כאשר בעבד השם עסקינן, אני נזכר במעשה פלא שסיפרו זקני ירושלים אודות השרף מבריסק, הגאון הקדוש רבי יהושע ליב דיסקין זצ”ל.

אנשים קטנים כמונו אין להם כל מושג מי היה רבי יהושע ליב. יחיד הדור ופלאו ממש.

שמעתי מהגאון רבי ברוך דב ליכטשטיין שליט”א, ראש ישיבת קמניץ, כי סבו ראש הישיבה הגאון רבי משה ברנשטיין זצ”ל, ישב פעם בשמחה לצד יהודי ירושלמי, והלה שוחח עימו בכבוד וידידות. בין הדברים הזכיר כמסיח לפי תומו: “כשהייתי פעם בביתו של רבי יהושע ליב דיסקין...”

עוד לפני שהספיק הלה לסיים את המשפט, נעשה בשרו של רבי משה חידודין חידודין. הוא התרומם מכסאו והתיישב בסוף השולחן. הוא הטעים את פשר הנהגתו ברצינות תהומית: “הבן לליבי, אני פשוט חרד לשבת ליד מי שראה פנים בפנים את זיו צורתו הקדושה של רבי יהושע ליב דיסקין!...”

כך גם זכורני בילדותי, כאשר למדתי בתלמוד תורה תשב”ר בבני-ברק, אשר בבית מרן ה'חזון איש' זצ”ל, היה לי מלמד יקר יקרים, ירא שמים מרבים שהשפיע עלינו רבות, הרב הצדיק רבי מרדכי בלוי זצ”ל, נכדו של העסקן האגודאי הנודע, הרב הצדיק רבי משה בלוי זצ”ל.

תמיד כשהזכיר את שמו של רבי יהושע ליב דיסקין היו ידיו ממש רועדות. שאלנו אותו פעם מדוע זה כך? והוא

השיב לנו: “כך היה אצל זקני ירושלים, הם הזכירו את שמו של רבי יהושע ליב ברעד וברטט, בסילודין ובחרדת קודש. זה השפיע גם עלי”.

ואותו רבי יהושע ליב הגדול, אותו גאון עולם, שרף עליון, צדיק וקדוש נשגב, ששיעבד את עצמו לאלוקי עד הקצה האחרון, כל כולו היה השתוקקות לבטל עצמו לכבוד שמים ולהיות עבד השם הנאמן.

עדות מפליאה לכך סיפר תלמידו הגדול, הגאון רבי צבי מיכל שפירא זצ”ל, בעל ‘ציץ הקודש’, כי פעם בליל שבת הציץ מבעד לדלת חדרו הפתוחה של רבי יהושע ליב ונרעש עד עמקי נשמתו. פניו של רבי יהושע ליב היו אדומות וחיוורות חליפות. הוריד במצחו התנפח, שיניו דא לדא נקשן, ורעד ורטט עבר בכל חלקי גופו. היה נראה כמי שמצוי על סף עילפון ממש.

הוא שם אוזנו כאפרכסת לשמוע מה ממלמל רבו רבי יהושע ליב בשעה זו, ושמע אותו מבטא בשפתיו את הפיסקה בברכת ‘מגן אבות’: “לפניו נעבוד ביראה ופחד”.

הוא שב הביתה בהתפעלות וסיפר לבני ביתו את אשר ראה והוסיף: “ניתן לרכוש יראת שמים רק מלראות את רבי יהושע ליב מבטא בשפתיו בסילודין את הבקשה המופלאה הזאת - ‘לפניו נעבוד ביראה ופחד’...”

זו היא איפוא המחשה קלה מהי עבדות אמיתית ומוחלטת. רק בן אנוש שחי עם הכרה כה חושית כי אין לו בעולם הזה דבר אחר זולת עבודת השם ויראתו, מסוגל להגיע לרמה כזו של השתוקקות להיות עבד השם.

(מתוך הספר ‘אוצרותיהם אמלא’)

הוא מעולם לא נתן לנו מוסר, מעולם לא גרם לנו להרגיש קטנים, אלא גרם לנו להרגיש גדולים' הוא היה אומר: 'תורה זה נפלא, איך אתה יכול לא לרצות ללמוד יותר?

הרב אלתר מרדכי ברג זצ"ל - האישי שקידש שם שמים בכל הליכותיו

ישראל את אחיו באהל מועד (ח' כב)

ממנו למדתי שצריך לאהוב תלמידים בלי גבול, זה סוד הקסם של מחנך.

לפני כעשרים שנה חזרה משפחת ברג לארצות הברית. הרב ברג החל לכהן כמנהל בישיבת "שערי ארזים", והביא עמו רוח חדשה של חינוך לתורה ולמידות טובות. ענוותנותו לא ידעה גבול. פעם שמע בחור שמנסה למצוא דרך לשלוח את חולצותיו לניקוי יבש. הרב ברג התנדב מיד: "אני עובר ליד המכבסה בדרך הביתה, אמסור אותן עבורך". כשהרמ"ם האחרים שמעו על כך, הם עמדו פעורי פה, אך עבור הרב ברג זה היה ניצחון - זו הייתה דרכו להתחבר לתלמידים. דרכו לרבנות קהילת "עטרת ראש" ב'ווסלי הילס' נסללה בצורה לא שגרתית. נדיב וראש קהילה שחיפש רב לבית הכנסת שלו, הגיע לביקור במוסד שבו עבד הרב ברג וראה את התלמידים סביבו כשהם מלאי שמחת חיים. "הוא מיוחד", אמרו לו, והנדיב הציע לו לבוא ולשמש כרב.

הרב ברג נדהם כששמע מה האורח רוצה. "מעולם לא הייתי רב לפני כן. אני מחנך. אני אוהב ללמד בחורים, לגרום להם באמת לאהוב יידישקייט ותורה". אך היזם התעקש: "בוא לשבת, תראה את הקהילה". בסופו של דבר, הרב והרבנית באו לשבת. היוזם מחייך: "הוא זה בסעודה אצל אחד הבעלי-בתים, שאמר לי לאחר מכן, 'אני לא יודע אם הוא יקבל את הרבנות פה, אבל הוא הרב החדש שלי, לאן שהוא לא ילך'". במוצאי שבת הוגשה ההצעה הרשמית. כבר מההתחלה, הרב החדש הבהיר לקהילה את שלוש מטרותיו העיקריות: תורה, חסד וצניעות.

"הוא מעולם לא נתן לנו מוסר, מעולם לא גרם לנו להרגיש קטנים, אלא גרם לנו להרגיש גדולים. רצינו לספק לו קבלות", מספר אחד מחברי הקהילה. "הוא היה אומר: 'תורה זה נפלא, זו מתנה כזו, איך אתה יכול לא לרצות ללמוד יותר? אתה יודע איך תרגיש, כמה גאים יהיו בני ביתך וילדיך?'. הרב ברג היה איש עסוק, ששמר על מגוון משרות חינוך במשרה מלאה יחד עם הרבנות. הוא ניסה להגיע לשמחות ולאירועים ולהישאר ככל יכולתו, אך לרוב היה מוגבל בזמן - אלא אם כן היה מדובר בסיום מסכת. "הוא היה יושב בסיום מסכת בכזו שמחה גלויה, שר ורוקד איתנו. הוא רצה שכל בני

כשתסיימו לקרוא כתבה זו, אני בטוח שתגידו לעצמכם: 'חבל שלא זכינו להכיר את הרב אלתר מרדכי ברג'. זוהי כתבה צנועה, כיאה לאיש צנוע ומיוחד, המובאת במלאות עשר שנים להסתלקותו. כשמשוחחים עם בני משפחתו ותלמידיו, מקבלים תמונה של דמות מרתקת, ומנסים להבין במה להתחיל ובמה לסיים. המסקנה היא שאמנם לא ניתן לספר הכול, אך בהחלט אפשר להבין שמדובר באישיותו המיוחדת, אשר בפשטותו, בענוותנותו ובמסירות נפשו לתורה ולחסד, קידש שם שמים בכל הליכותיו.

רבים שיראו את תמונתו, יגידו לעצמם: רגע, הכרנו אותו מבני ברק... ואכן, אין זו טעות. רבי אלתר מרדכי ברג זצ"ל חי והשפיע שנים רבות בבני ברק. הוא אמנם נולד וגדל בניו יורק, ספג תורה מגדולי הרבנים, ואפילו זכה לקבל 'סמיכה' מפוסק הדור, בעל האגרות משה, מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, אך לאחר נישואיו עלה הרב ברג לארץ ישראל וקבע את מושבו בבני ברק.

עם הגיעו ארצה, מטרותו היחידה הייתה לשבת באוהלה של תורה. הוא קבע את לימודו ב'כולל חזון איש'; אברך אמריקאי גבה קומה, שעסק גם בלימוד סת"ם כדי לפרנס את משפחתו. אולם, הארת הפנים שלו, סבלנותו והחום שהקרין, הפכו אותו לאבן שואבת. הוא החל לקרב צעירים, פתח את ביתו בחום, והפך במהרה למחנך ויועץ מבוקש. גדולי הדור, ובראשם מרן ראש הישיבה הגראמ"מ שך זצ"ל ומרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, הכירו בסגולותיו והפנו אליו צעירים רבים שהיו זקוקים להכוונה.

כשהרמ"ם עמדו פעורי פה

וכך סיפר תלמיד: 'הכרתי אותו כשהייתי ילד כשהיה מנהל של ישיבת ערב - מתמידים כל יום כל ילדי השכונה היו רצים כפשוטו למתמידים כל ערב וכן בשבת אחה"צ. הקסם של ר' מרדכי ז"ל היה שהוא אהב את התלמידים כפשוטו, וכולם הרגישו שאוהבים אותם ולכן הם אהבו את המתמידים את ר' מרדכי ז"ל ואת התורה שהוא לימד.

מי מקבל מלבד רב אחד, שהסתכל על כולם לאורך כל הדרך באותן עיניים אוהבות. לילה מושלג אחד, בשעה מאוחרת, נצפה הרב ברג כשהוא חופר ומחלץ את רכבו מתוך ערימת שלג. "לאן הרב הולך בשעה המטורפת הזו, בתנאים האלה?" שאל חבר קהילה שהתקרב למקום. הרב הסביר למתפלל - שהוא משמש כמנהל הגמ"ח של בית הכנסת - שהוא עומד להעביר צ'ק למישהו שזקוק לכסף באופן מידי. "אז תן לי ללכת במקומך, בבקשה", הפציר בו היהודי. הרב ברג הביט בו והשיב: "בשום אופן לא. זה מספיק כואב שהחבר שלנו צריך לקבל כסף, וזה מספיק כואב שאדם אחד, שזה אני, יודע מזה. האם הוא באמת צריך לספוג את ההשפלה הנוספת של לערב עוד אדם בסיפור?". הפעם הכי קרובה שבה הרב ברג מחה וכאב, היה כשהוא דיבר על שמחות ראוותניות. "איך אתה יכול להשוויץ בכסף שלך כששכן שלך לא מצליח לשלם את חשבונותיו?", היה אומר. פעם ניגשו זוג בשאלה: בנם עמד לחגוג בר מצווה. הילד אהב שירה, וכיוון שאחרים בשכונה שכרו מקהלות מבוגרים שיצטרפו אליהם לסעודות השבת, זה היה גם החלום שלו. לאותם הורים היו אמצעים כלכליים, אך הם הבינו שזה ייצור לחץ על משפחות אחרות בקהילה ללכת בעקבותיהם. הרב היה חד-משמעי - הוא הרגיש שזה לא הוגן להפוך ראוותנות להכרח. בליל שבת, כשבעלי השמחה ואורחיהם סיימו את הסעודה החגיגית, הצטרף אליהם הרב יחד עם כמה חברי קהילה שבורכו בקולות יפים. "אנחנו המזמרים שלכם", אמר הרב ברג עם חיוך. הרב אלתר מרדכי ברג זצ"ל הוכיח לדורנו שניתן לרומם קהילה שלמה ולהאהיב עליה את התורה והמצוות, בכוחה של אהבה טהורה, חום אמיתי, ונאמנות שאין לה קץ.

ת.נ.צ.ב.ה.

הבית ישתתפו ויחלקו את השמחה. כך הוא העביר את המסר שהתורה היא הדבר החשוב ביותר".

'עטרת ראש' היא קהילה מגוונת: אנשי עסקים מצליחים, אנשי מקצוע ופועלי כפיים מרגישים כולם בנוח באותה מידה. כולם קנו את מה שהוא החדיר: שיעורים, חברותות. "כשהוא קיבל את הרבנות, ביקשנו ממנו למסור את שיעור הדף היומי", נזכר חבר קהילה. "הוא סירב ואמר: 'מישהו מסר את השיעור לפני שבאתי, איך אני יכול לזלזל בו ככה?'. זה היה מדהים. אבל מה שהיה יוצא דופן עוד יותר, זה שהוא היה מגיע לשיעור בשבת בבוקר, ביום החופשי שלו מהשיבה, רק כדי לתת חיזוק למגיד השיעור ולמשתתפים". הוא היה עוקב אחר הלימוד ושואל שאלות, ומוסיף חיוניות בעצם נוכחותו. הוא לא חיפש גינוני כבוד. כאשר קהילתו נסעה ל"סיום הש"ס" באצטדיון מטלייף, סירב הרב ברג לשבת ב"מזרח" או במקומות המכובדים. "אנחנו לומדים יחד, אנחנו נשב יחד", פסק, והתיישב בין חברי השיעור שלו.

כל הקהילה הייתה קמה על רגליה בכבוד לדובר

"הקהילה שלנו היא קהילה שבה לא אכפת לנו, למי יש הרבה כסף ולמי אין. אף אחד לא מקבל עליות מפוארות רק בגלל שיש לו כסף", אומר חבר קהילה. עם כל זה, יש חברי עילית בבית הכנסת: 'בחורי הישיבה'. הרב שם את הבחורים במרכז הבמה, שר את שבחיהם, מרעיף עליהם עידוד, ומוודא שהם עצמם יודעים בדיוק כמה מיוחד התפקיד שלהם. ביום טוב למשל, כשבית הכנסת היה עמוס לעיפה, הרב ברג לא היה מדבר לפני מוסף; במקום זאת, הוא ביקש מהבחורים לדבר. הוא היה מציג כל דובר, דן באתגרים הניצבים בפני צעירים בימינו, ומשבח את הכוח והגבורה של הנערים האלה שעמלים בתוס' וברשב"א. ואז, כל הקהילה הייתה קמה על רגליה בכבוד לדובר. לימוד תורה, כבוד התורה והחזקת התורה. הוא תבע מקהילתו התעלות רוחנית, אך עשה זאת בדרכי נועם. הוא עודד את הבעלי-בתים לשאול שאלות בהלכה, להתיעץ עם גדולי ישראל ולא לחפש קיצורי דרך. אף שהיה רך כקנה כלפי כל יהודי, בענייני הלכה וצניעות עמד כחומה בצורה. תקנתו המפורסמת בקהילה היתה שאין לערוך שמחות ללא מחיצה מלאה כהלכה. הוא הודיע מראש שאם בעל השמחה יוותר על המחיצה, הוא כרב קהילה לא ישתתף באירוע - וכך אכן היה. יחד עם זאת, אלו שלא עמדו בתקנה מעולם לא הרגישו דחויים אישית; הוא דאג להגיע לביתם ולאחל להם 'מזל טוב' בחום מיוחד.

מידת החסד שלו הייתה לשם דבר. הוא יצר תרבות של נתינה בתוך בית הכנסת: אלו שהייתה להם היכולת נתנו, ואלו שהיו זקוקים לעזרה קיבלו אותה - זרימה של נדיבות ואחריות שאיחדה את כולם יחד. איש לא ידע מי נותן או

ענה להם משה עמדו ואני אבדוק מה ה' מצווה לכם. וקשה מה זה העמדו' הזה

פנינים מהרב שלמה קולדצקי שליט"א

כָּבֵד אֶל אֱהָרֹן
וְאֶמְרָת אֱלֹהֵי
קְהֵלֶיךָ אֶת
הַנִּזְרָת (ח)

רש"י מביא שהיתה מדרגה ליד המנורה שעליה היה עומד הכהן

ומטיב את המנורה. והקשו האחרונים הרי המנורה היתה בגובה ג' אמות ורוב האנשים גבוהים מג' אמות וא"כ מדוע הוצרך למדרגה? ותירצו שהיות וכהן גדול אסור לו להגביה ידו מעל הציץ משום השם דכתיב ביה (סוטה לח). לכך הוצרך להיזהר בזה היטב ולעשות לו מדרגה. (מלא העומר)

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עֲמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה מִה יִצְוֶה ה' לְכֶם (ח)

הפסוק מדבר על טמאים שבאו לשאול את משה רבינו איך יקימו את הפסת. ענה להם משה עמדו ואני אבדוק מה ה' מצווה לכם.

וקשה מה זה העמדו' הזה, הא בכל מקום אחר כמו למשל אצל בנות צלפחד לא אמר עמדו אלא: ויקרב משה את משפטו לפני ה'. מתרץ המשך חכמה, כיון שמשה היה יושב במשך היום במחנה לוויה ושם היה מקבל את הקהל הרב, ורק כשדיבר עם הקב"ה היה נכנס לאהל מועד, כדכתיב ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו, א"כ על כל השאלות משה נכנס בלי שום חשש, כי השואלים לא היו טמאים. אבל כאן משה חשש שמא הטמאים יכנסו עמו וזה אסור, ולכך א"ל עמדו ואני אלך לשמוע מה יאמר ה'

(מתוך גליונו בהעלותך תשפ"ה)

ואז חל מהפך מבירא עמיקתא לאיגרא רמא

אוצרות הפרשה מהרב חנניה צ'ולק שליט"א

וַיַּעַשׂ בֶּן אֱהָרֹן אֶל מוֹלַת פְּנֵי הַמְּנוּרָה הַעֲלֶה נִרְתִּימָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה ד' (ח, ג)

להגיד שבחו של אהרון, שלא שינה (רש"י ע"פ ספרי).

תמהו רבים, מדוע 'לא לשנות' הוא שבח לאהרון הכה"ג, מה יכול היה לשנות, ואיזו סיבה הייתה לו לשנות ממה שצווה? רש"י בתחילת הפרשה תמה: למה נסמכה פר' המנורה לפר' הנשיאים, לפי שכשראה אהרון חנוכת

הנשיאים חלשה אז דעתו, כשלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, א"ל הקב"ה: חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות! הש"ך הוסיף בשם חז"ל, כשראה אהרון שלא הקריב לא הוא ולא שבטו, אמר שמא עדיין לא נתכפר לי מעשה העגל, ובסיבתו לא שם בלב של שבטו להביא קרבן, כמו ששם בלב של כל אחד ואחד מהנשיאים שהביאו כולם קרבן, וזה ודאי אינו אלא סיוע והתעוררות מאתו ית'. ושבטו נחסר מזה. וחשב שהחיסרון הוא מסיבתו. ואז א"ל הקב"ה: 'חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות'. ואז חל מהפך מבירא עמיקתא לאיגרא רמא: אהרון דואג ונאנח 'אוי לי, שמא בשבילי אין הקב"ה מקבל שבטו של לוי'. ולפתע הוא שומע את הבשורה המשמחת: שלך גדולה משלהם, אתה מדליק את המנורה במשכן, ולדורות בחנוכת בית חשמונאי בכהנים. באופן טבעי מי שמתבשר בבשורה טובה במיוחד, משינוי קיצוני - הפחות שבשבטים למעולה שבכולם - כי אז רגש גאווה והתנשאות אופף אותו, ברם, לא כן אהרון הכהן, וזהו 'מגיד בשבחו של אהרון שלא שינה' - לא שינה משאר הנשיאים בהרגשה שלו, הרי הנשיאים הקריבו בשווה, ולא היה מקום להתנשאות, גם אהרון, למרות כל השינוי הקיצוני לטובה - לא שינה, ללא התנשאות, ללא הרגשת גאווה. זהו שבחו של אהרון, השולט על ליבו ועל רגשותיו, כפי שראינו בקבלת הפנים למשה וראך ושמח בליבו, הוא הנושא את החושן עם האורים והתומים על לבו - לב טהור ומושלם. ביאור נוסף מובא ברמב"ן, דהשבח של אהרון שלא שינה, דהוא עצמו הדליק את המנורה כל חייו, אע"פ שמצוות הדלקה הייתה כשרה בבניו, כנאמר 'יערוך אותו אהרון ובניו', אהרון הזדרז במצוה גדולה זו.

(גליונו של הרב צ'ולק תשפה מתוך 'אהלי שם').

במה טחנו העם את המן?

חידות שינון הפרשה לפי סדר ה-א-ב.

- א. המתנבאים במחנה - אלדד ומידד.
- ב. העם בכה באזני ד' מי יאכילנו - בשר.
- ג. גם הוא חייב לעשות פסח - גר.
- ד. שבט שהיה מאסף לכל המחנות - דן.
- ה. כשבנ"י נפרדו מיתרו נסעו משם דרך שלושה ימים - הר סיני.
- ו. "___ בנסוע הארון ויאמר משה" - ו י'הי.
- ז. המנורה היתה עשויה כולה - זהב.
- ח. נסעו וחנו לפי תרועת ה- חצוצרות.
- ט. מי חייב בפסח שני? טמא.
- י. מי היה חובב? יתרו.
- כ. איזה אישה לקח משה לו לאישה? כושית.
- ל. מי היו תחת כל בכור? לוויים.
- מ. מה היה מאכלם של בנ"י במדבר? מן.
- נ. משה התפלל על מרים: "קל ___ רפא ___ לה" נא.
- ס. בנ"י שטחו את השלו ___ המחנה. סביב.
- ע. ביום היה על המשכן תמיד - ענן.
- פ. מה היה בארבע עשר לחודש השני? פסח שני.
- צ. מה עונשו של המדבר לשון הרע? צרעת.
- ק. אחד המאכלים שבנ"י התגעגעו אליהם - קישואים.
- ר. במה טחנו העם את המן? ריחיים.
- ש. כמה זקנים אסף משה? שבעים.
- ת. מה העבירו הלוויים על בשרם? תער.

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי שליט"א)

למה הדבר דומה, לקיטע יד שיבוא וישאל 'למה אגרע מלהניח תפילין'?

מ'באר הפרשה' של הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

הנה כתיב בפרשתו בעניין 'פסח שני' (ט), ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקרב את קרבן ה' במעדו, ולכאורה צריך ביאור, מה טענה היא זאת, והרי הם עצמם ענו על שאלתם - 'אנחנו טמאים לנפש אדם', והטמא אינו יכול להקריב קרבן. הא למה הדבר דומה, לקיטע יד שיבוא וישאל 'למה אגרע מלהניח תפילין דבר

יום ביומו'... ועוד דבר פלא מצינו הכא, שזכו אלו הטמאים שהקב"ה חידש להם דבר חדש מן התורה 'תורה חדשה מאתי תצא' מה שלא היה לעולמים, כי אפילו אצל בנות צלפחד שנתחדשה הלכה, כבר אמרו חז"ל (ספרי במדבר) שאמר הקב"ה 'כבר כתובה פרשה זו לפני במרום, ועל כן אמר (במדבר כז) 'כן בנות צלפחד דוברות'. ואילו כאן יצתה תורה חדשה.

וביאר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (הובא בבית ישראל אמור תשכ"ט) שעל כרחק שאותם הטמאים לנפש אדם, לא 'שאלו' 'למה נגרע', אלא הם זעקו מנהמת ליבם, למה נגרע... למה נגרע... ידענו גם ידענו כי טמאים אנחנו, אבל רוצים אנו להיות בכלל המקריבים את קרבן ה'. ואכן ההשתוקקות זו הביאה ש'תורה חדשה מאתי תצא'. וזהו הלימוד מ'פסח שני' לכל בר ישראל באיזה מצב ומקום שהוא נמצא - אם יצעק אל ה' בחוזקה 'למה נגרע', אף כי שקוע הנני בהבלי עולם, אבל 'רצוננו לראות את מלכנו' יפתח לו הבורא חלוני רקיעו, ויזכה להיכנס להיכלו כולו אומר קדוש'.

ביסוד זה ביאר הרה"ק משינאווא זי"ע את תשובת משה רבינו לטמאים שצעקו 'למה נגרע' - 'עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם', וברש"י כתב 'כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו, אשרי ילוד אשה שכך מובטח, שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה'. ולכאורה צריך ביאור, הרי האיש משה היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ואיך היה בטוח בעצמו שהקב"ה יתגלה אליו עכשיו בזו השעה תיכף ומיד. אך הן הן הדברים, שלא בזכות עצמו בטח כלל וכלל, אלא מכיון שראה את זעקתם והשתוקקותם - 'למה נגרע' היה בטוח שמיד יתגלה ה' ויחדש עבורם תורה חדשה, כי בכוח זעקה כזאת לשדד מערכות שמים וארץ, ובודאי יענה אותה האלוקים, לכן אמר בוודאות 'עמדו ואשמעה מה יצוה ה'.

(באר הפרשה בהעלותך תשפ"ה)

שכל זמן שהס"ת מונח על הבימה זה זמן מסוגל לבקש בקשות שיתקבלו, וע"כ יאזור כל אדם חלציו ובין גברא לגברא יבקש רחמים מהקב"ה שיצמיח לו ישועות בעת רצון נעלה זה

אוצרות וענייני הפרשה

שערי שמים וזה זמן מסוגל מאוד לבקש בקשות מאת ה', ומוסיף ע"כ הבן איש חי, שכל זמן שהס"ת מונח על הבימה זה זמן מסוגל לבקש בקשות שיתקבלו, וע"כ יאזור כל אדם חלציו ובין גברא לגברא יבקש רחמים מהקב"ה שיצמיח לו ישועות בעת רצון נעלה זה.

(גליונו של הרב שלמה קולדצקי)

אפילו הוא השתדל בעמל רב, עד שהצילו מן הסכנה

"והדבר מרבים ואהרן במשה על אודות" וגו' (י"ב)

מפרשה זו אנו למדים כמה עניינים:

א. שאסורו הוא אפילו אם האיש שדבר עליו הוא ענו ושלפל רוח, ואינו מקפיד על מה שדובר עליו. [דלפיכך נסמך "והאיש משה ענו מאד"].

ב. אפילו אם מתחלה היטיב עמו כמה טובות, דהינו שהיה מסכן באיזה ענין, והוא השתדל בעמל רב, עד שהצילו מן הסכנה. [וזה היה במרים במה שהצילתו מן הים].

ג. שאסור לשון הרע הוא אפילו אם אינו מדבר עליו בפני כמה אנשים, רק עם אחד, ואותו האחד הוא קרובו, שלא ילך ויספר לשאר אנשים.

ד. אם אחד אומר על גדול המדינה: הנהגתו אינה לפי גדלותו, דהנהגתו זו במעשיו היתה ראויה, אם היה יחיד בדור, אבל באשר איננו יחיד בדור, פי הוא פשאר גדולי המדינה, הנהגתו זו גבוהה לפי ערכו, גם זה הוא לשון הרע גמורה, שטעותם היתה במה שהשווהו לשאר נביאים ולמדרגת האבות.

(חפץ חיים שמירת הלשון פרק יח)

'מעשה נסים', הוא ראשי תיבות 'מן'

והמן פירע נד הוא (י"א ז)

החיד"א (מדבר קדמות מערכת מ אות ג) כתב: 'מעשה נסים', הוא ראשי תיבות 'מן', ואף דאמרובגמ' (תענית כד). דאין נהנין ממעשה נסים, שאני הכא דהקב"ה נותנו למזונותם, וזה שאמר הכתוב (שמות טז) 'הוא הלחם אשר נתן ה' לכם לאכלה', ומאחר שהוא נותנו לזה מותר ומצוה ליהנות ממנו. וראשי תיבות אלו - מעשה נסים, הובא גם ב'חתם סופר' (פר' חקת) 'והאכילם מן', ראשי תיבות מעשה נסים, וזה פירוש הפסוק (תהלים) 'נתת ליראיך נס'..

תקמ"ו טעמים היו במן

והיה מעמו כמעם אשר השמן (י"א ח)

בילקוט שמעוני (שה"ש רמז תתקפו) איתא: 'זפריו מתוק לחכי' (שה"ש) זה המן שירד לישראל בעין יפה, והיו ישראל טועמין בו תקמ"ו טעמים, כמנין 'מתוק'. וכן כתב הרוקח (כאן). ורבי יצחק פאלאג'י זצ"ל (יפה ללב ס' א) העתיק דברי ה'ילקוט שמעוני', והוסיף: 'ובכן לא נפלאת היא לומר שסגולת קריאת פר' המן בכל יום יגרום שיהיו מזונותיו מתוקים כדבש מיד הקב"ה, כמו המן שהיה מיד הקב"ה וטעמו כצפיחית בדבש' (אוצר פלאות התורה).

(גליונו של הרב צ'ולק)

שכל זמן שהס"ת מונח על הבימה זה זמן מסוגל

ויהי כנסע הארץ ויאמר משה (י)

בזוהר כתוב שבשעת פתיחת הארון, זו שעה של פתיחת

מה מרים שלא נתכוונה לגנותו כך נענשה, ק"ו למספר בגנותו של חזירו (רש"י)

ה"בעל קורא" עומד על הבימה, דרוך ונושא בעול קריאת התורה, ולפתע שוגה בטעות קטנה בקריאה. ובאותו רגע עשרות אנשים מתקנים את הבעל קורא בקולי קולות..

בספר 'שמירת הלשון מכוון אותנו "החפץ חיים" זיע"א אל פרשת מרים הנביאה והעונש שספגה בעקבות הדיבור על משה רבינו. ותמצית דבריו, שהיה כל הצדדים לכאורה, להקל: מרים לא היתה אדם זר - היא אחותו הגדולה, זו שעמדה מרחוק והצילה אותו מגזירת היאור. שנית, משה רבינו, העיד עליו הכתוב שהיה "עֲנִיּוּ מְאֹד מְכַל הָאָדָם", ואכן לא היה אכפת לו כלל שמדברים עליו, יתרה מזו, מרים לא הפיצה את דבריה ברבים; היא שוחחה בחדרי חדרים רק עם אהרן אחיהם, אדם קדוש שאין כל חשש שיוציא את הדברים החוצה. ונוסיף את דברי רש"י שמרים לא נתכוונה לגנותו.

ועם כל תנאי הפתיחה הללו - התוצאה ידועה. מרים נעלה מחוץ למחנה שבעת ימים.. הדברים נועדו להרעיד כל לב: אם כך עלתה למרים הנביאה הצדקת, באלו נסיבות, קל וחומר בן בנו של קל וחומר כמה אנו צריכים להיזהר, להישמר ולשקול כל מילה היוצאת מפינו.

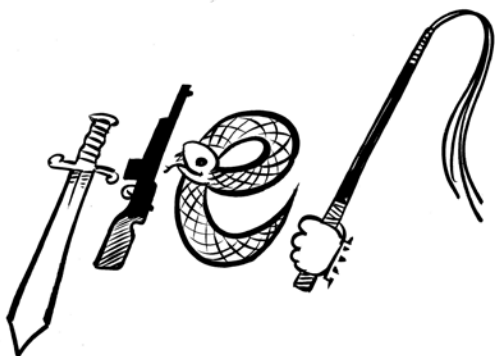
הפגיעה בזולת מתרחשת פעמים רבות כבדרך אגב, בלי לשים לב וללא כל כוונת זדון. תארו לעצמכם מצב שבו אמרתם דבר מה שאינו מדויק, ולפתע - אי שם מסוף בית הכנסת - קם אדם ומתקן אתכם בקול רם לעיני כל המתפללים. תחושת הצריכה, הבושה והמבוכה נוראית.

לצערנו, ישנה תופעה שמתרחשת הרבה מדי, והיא הפכה למין "היתר" שדורש בדק בית. ה"בעל קורא" עומד על הבימה, דרוך ונושא בעול קריאת התורה עבור הציבור כולו, ולפתע שוגה בטעות קטנה בקריאה.

מה קורה באותו רגע? במקום שרק הגבאי, יתקן אותו בנחת ובכבוד, אנו עדים למחזה כואב: עשרות אנשים מתקנים את הבעל קורא בקולי קולות, בהרמוניה של קולות.

נכון, הוא טעה, וישנה חובה הלכתית לקרוא כראוי. אין על כך עוררין. אבל מי התיר לבזות יהודי ברבים? מי התיר לרמוס את כבודו של הבעל קורא? הרי איסור "המלבין פני חברו ברבים" הוא מהחמורים שבתורה, עד כדי כך שאמרו חז"ל שנוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. במצב הזה, הבעל קורא נותר פעמים רבות נבוך, סמוק ופגוע על הבימה מול קהל שלם.

המצב הזה בין החובה לדקדק בקריאת התורה כהלכתה לבין החובה לשמור על כבודו של יהודי, אינו דבר של מה בכך. מובן מאליו שצריך לתקן, אך ברור באותה מידה שאסור לבייש. כדי למצוא את דרך המלך - נדרשת כאן שאלת רב מה שברור שחובתנו הראשונה היא פשוטה: לעצור רגע לפני שהקול בוקע מגרונו, ולזכור שבפרט ליד ספר התורה הפתוח - כבוד הבריות דורש זהירות.

כמה כסף יש לך שאתה יכול לשלם על המכונית

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: המשגיח ב'עץ חיים' רבי לייב טודרסס (ליון) זצ"ל, הבן שלו הגה"צ רבי משה ברוך זצ"ל אמר לי שאביו אמר שהיצר הרע לא בא לבן תורה רציני ואומר לו סתם תתבטל... אלא הוא מוצא לו מצוות כאן חסד, וכאן ביקור חולים, וכאן שמחת חתן... הגומל חסדים טובים, המון המון חסדים, העיקר שלא תשב ותלמד... הכל יותר קל מלשבת על המקום וללמוד ואנו נוחים להתפתות. וראיתי בספר 'אסק שמים' שבחור אחד, שאלו איך מקבלים מתיקות בתורה, והוא האריך שם ותו"ד שזו שאלה שני ופועל יוצא משאלה ראשונה, והיא כמה אתה מוכן להשקיע בשביל זה - הלא כל אחד מבין שמתנת שמים זו היא רק למשקיעים ועמלים.

והדבר דומה לאחד שבא לבחור רכב בחנות המיועדת לכך ומיד מנסה לברר פרטים על מכוניות היוקרה והשאלה הראשונה היא כמה כסף יש לך שאתה מוכן ויכול לשלם על סוג מכוניות כאלו. כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה אז... והיה כעץ וכו' וכל אשר יעשה יצליח.

(ארחות חיים במדבר תשפ"ו)

נשאל את התינוק: איפה אתה נמצא? מה התינוק ישיב?

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א: בפרק קלא בתהילים מדבר דוד המלך על מידת הענווה, המשובחת מכל המידות - "ה' לא־גָבַהּ לְבַי וְלֹא־רָמּוּ עֵינַי וְלֹא־הִלַּכְתִּי בְּגִדְלוֹת וּבְנִפְלְאוֹת מִמֶּנִּי, וּמוֹסִיף וּמְדַבֵּר עַל הַשְּׁלוּוֹה שֵׁשׁ לְבוֹטַח בֵּה' - "כְּגִמְלַעַלִי אָמוֹ", וּמְסִיִּים בַּפְּנִיָּה לַעַם יִשְׂרָאֵל: "יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל ה', מִעֲתָהּ וְעַד עוֹלָם."

"אם־לא שְׁוִיתִי וְדוּמַמְתִּי נִפְשִׁי כְּגִמְלַעַלִי

אָמוֹ כְּגִמְלַעַלִי נִפְשִׁי". ביאר רבי חיים שמואלביץ על פי משל: יהודי נוסע מבני ברק לירושלים. שואלים אותו: איפה אתה? הוא משיב: עכשיו אני בצומת מסובים. לאחר כמה דקות מתקשרים ושואלים: ואיפה אתה עכשיו? ליד לוד. ועכשיו? בכניסה לירושלים.

אבל תינוק שנוסע עם אמו ומונח בידיה, נשאל את התינוק: איפה אתה נמצא? מה התינוק ישיב? לתינוק אין צומת מסובים, לא לוד ולא ירושלים. הוא בידיים של אמא! הוא בכלל לא נוסע, הוא רק בידיים של אמא. פה מתחיל העולם ופה נגמר העולם. לא מעניין אותו מה קורה בחוץ. הוא סומך על אמו. זו אפוא הכוונה "כגמול עלי אמו" - הוא בידיים של אמא!

זה מה שאמר דוד המלך: אני לא הייתי מושפל ולא הייתי ברום המעלה, אלא כל הזמן הייתי בידי האוהבות של ה'!

סיפר רבי יעקב ברונפמן על רבי ישראל אליהו וינטרוב, שבשנותיו האחרונות סבל מחולי מעיים. פעם אחת היה מאושפז כשבועיים ברציפות, שבהם מפאת נקיות הגוף כמעט שלא יכול היה לעסוק בדברי תורה וקדושה.

לימים סיפר, שדווקא אותם שבועיים היו המרוממים ביותר בחייו! וכך אמר: בהתחלה היה לי קשה מאוד שרוב הזמן איני יכול לעסוק בתורה ותפילה, אך לאחר זמן מה, חשבתתי והתבוננתי: הלוא הקב"ה מהווה את כל היקום בכל רגע. אם כן, אינני שוכב על מיטה, אלא על ידיו של הקב"ה, שהוא בורא את המיטה בכל רגע יש מאין, ואף הרצפה שעליה מונחת המיטה נבראת בכל רגע מחדש על ידי הקב"ה, ואם כן, הוא נמצא - פשוטו כמשמעו - בתוך חיקו של הקדוש ברוך הוא. ובמחשבה הזו דבק במשך כל אותם שבועיים.

סיים ואמר שכל ימיו התגעגע לאותה הרגשה נפלאה של קרבת ה' שחווה באותם ימים - "כגמול עלי אמו" כפשוטו.

מתוך 'מתוק האור - טוב לעיניים' תהלים)

האם להעמיד את המחבר על טעותו ולהצילו מביזיונות

הגאון רבי יהודה אריה טרגר זצ"ל, ראש ישיבת 'עץ חיים' שבאנטוורפן, וחתנו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל היה ידוע כאדם גדול בהנהגותיו והליכותיו.

רבי ישראל נאה שליט"א סיפר את ששמע ממנו, שפעם ניגש אליו יהודי נכבד מתושבי אנטוורפן והגיש לו חיבור שהוציא לאור, ובעודו מעלעל בו למול עיני המחבר, קלט טעות בסיסית איומה שנפלטה מקולמוסו, מחוסר שימת לב או מחוסר ידיעה. ההערה עמדה על קצה לשונו, אך הרגישות המופלאה לכבוד הזולת שפעמה בו - עצרה בעדו. הוא חך בדעתו מה הנכון והראוי לעשות: האם להעמיד את המחבר על טעותו מיד ולהצילו מביזיונות בטרם יתפשט הספר ברבים, או שמא לשתוק כדי שלא יהיה הוא זה שגרם לו לעוגמת-נפש. לבסוף החליט כי הדרך הנכונה תהיה שלא להעיר למחבר על אתר, אמנם כדי להצילו מביזיונות פנה אל אחד מתלמידיו, וביקשו שיכתוב מכתב מכבד למחבר, שלא בשמו כמובן, ויאיר עיניו לתקן את הטעות בהקדם.

(מתוך הספר 'גיבור כארי')

המכנסיים הקטנות הרטובות צונחות על ראשו

כיון שהגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, הלך תמיד בצדי דרכים. הרבה פעמים הלך סמוך לפתחי הבניינים ברמת אלחנן. צהרים אחד הוא חלף ליד בנין גדול ברחוב הרב זוננפלד. אחת הנשים תלתה כביסה, ותוך כדי כך צנחו לה מידיה מכנסיים רטובות, היא הביטה בבהלה למטה, והצליחה לראות את האירוע: המכנסיים הקטנות הרטובות צונחות על ראשו של הרב פלמן. נשמתה כמעט פרחה והגיבה בקול: אוהו אווי.

מה שהצליחה לראות ברור במאת האחוזים, שהוא לא הגביה מיד את ראשו לראות מהיכן נפלה עליו המתנה. ואכן. הרב נעצר. נעמד במקום. הוריד את המכנס מכובעו, לא המשיך בדרכו, החזיקו בידו, כממתין בעיניים מושפלות. אמא ביקשה נחרדת מאחד הילדים שירד מהר להביא את המכנסיים הרטובות שנפלו. הילד רץ והוא מצא את הרב פלמן עומד על עמדו בעיניים מושפלות לקרקע, כדי שלא לראות חס וחלילה מי הוא זה ואי זה הוא, והבגד בידו של הרב פלמן. מחכה בסבלנות לשליח שבוודאי יבוא. הילד הגיע. הרב הושיט לו מכנסיים שנשארו נקיות, שיעלה אותם הביתה. וגם העיניים שלו נשארו נקיות כבדולח, כי עדיין לא הרים את העיניים, אפילו לראות את פני הילד. כי ה'לב טוב' של ר' בן ציון אין לשערו ואין לתארו.

(מתוך 'ללא שם')

פנקס מיוחד היה לו למרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל

פנקס מיוחד היה לו למרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל, בהיותו אברך צעיר. הפנקס נקרא 'זכרון חסדי ד', ובו רשם את חסדי ד' שנעשו לו. הפנקס היה אישי, בינו ובין קונו, ורבי מיכל יהודה היה טומן אותו במגירתו. באחד הימים התגלה הפנקס תוך כדי סידור הבית והונח על השלחן. מיד כשראה רבי מיכל יהודה שהפנקס התגלה - קרע אותו והשליך את קרעיו, הרי כל מעשיו תמיד היו בצנעה... דף אחד נותר מהפנקס. דף אחד, שדרכו נוכל להציץ לעולמו של גדול בישראל. וכך היה כתוב בו: "כשהילדים היו קטנים הייתה מחלה של שיתוק ילדים. המחלה היתה מדבקת מאד, מי שנחלה בה נשאר משותק בחלק מאיבריו. בזמן זה, כשהסתובבה המחלה בבני ברק, כמה מילדי קיבלו חום גבוה והיתה בהלה גדולה בבית. רצתי למרן החזון איש לבקש את ברכתו והוא אמר שאין מה לדאוג והם יהיו בריאים, וברוך ד' שמשם מיד הלכתי לבית המדרש וישבתי ועסקתי בתורה כמה שעות ושכחתי לגמרי מהנעשה בבית, מהדאגה הגדולה. ורק אחרי כמה שעות באו לקרוא שהיה פחד גדול שד' ירחם, ואולי כן נדבקו במגפה ונחלו בשיתוק. ורצתי שוב לחזון איש והוא שוב הרגיע. ברוך ד' שיקלתי לעסק בתורה גם בזמנים כאלו!"

זה היה ה'זכרון חסדי ד'' שרשם לעצמו לתזכורת. תזכורת על הזכות שניתנה לו לעסוק בתורה בישוב הדעת גם בזמנים של מתח, פחד ודאגה!

(מתוך 'מאורם של ישראל')

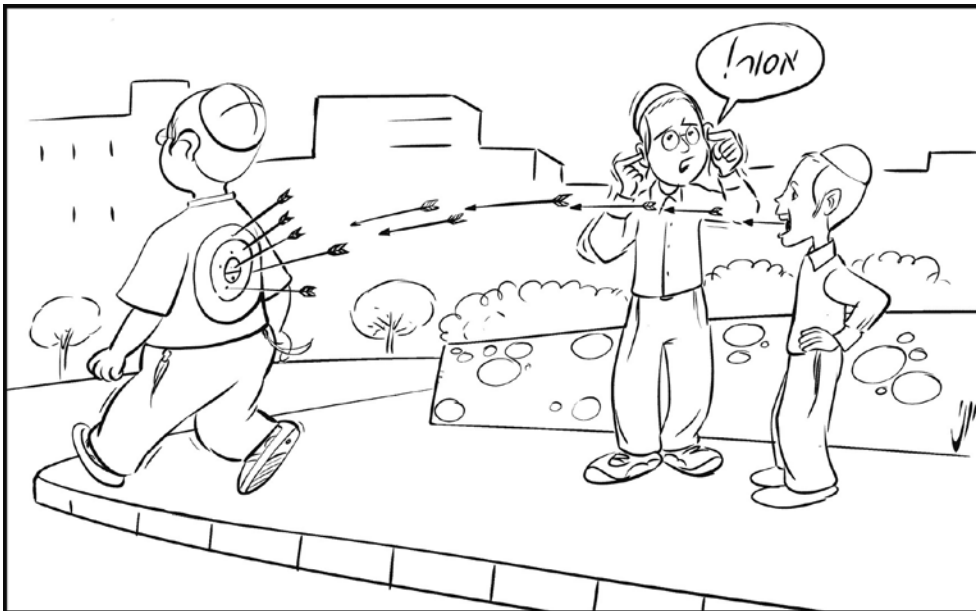

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

רחש עבר בפיתה... הרבע ישב בשקט ליד השולחן שלו ולא אמר מילה.
אפילו יעקב, שהיה בדרך כלל הראשון לענות על כל מבחן, ישב הפעם וכסס
את העפרון, מהסס. כולם השתתקו והתחילו לחשוב על תשובה מתאימה.

חיים ויענקי מספרים על מבחן מעניין...

ביום חמישי, לאחר הפסקת
הצהריים נכנס הרבע בזריזות
לפיתה, פלקט גדול מגולגל תחוב
תחת זרועו וערימה של דפים בידו.
כבר לפי החינה שלו כולם הבינו
שמשהו לא רגיל עומד לקרות.
"ילדים יקרים," הכריז בקול רם,
"עכשיו הולך להיות מבחן."
מיד נשמעו אנחות מכל הכיוונים.
"מבחן פתע?!?" נאנח מוישי, "לא
התכוננו..." המשיך נפתלי.
"נכון," השיב הרבע, "כי למבחן
הזה אי אפשר להתכוננו..." זה כבר
סקרו את כולם.

אפילו יעקב, שהיה בדרך כלל הראשון לענות על כל
מבחן, ישב הפעם וכסס את העפרון, מהסס. כולם השתתקו
והתחילו לחשוב על תשובה מתאימה.

כעבור עשר דקות, הרבע דפק על השולחן. "הזמן תם,
ילדים יקרים. המבחן הזה הוא מבחן שונה, אין צורך להגיש
אותו כעת. במקום זה - מי רוצה להקריא את התשובה שלו
בקול?"

שרוליק הצביע ראשון ואמר: "אני חושב שחץ עשוי
מברזל, השפיץ שלו חד מאוד. מילים של לשון הרע הן חדות
וכואבות ופוצעות את הלב כמו הקצה המושחז של החץ."
הרבע הניד בראשו: "אכן שרוליק, החץ כואב. אבל רגע,
גם ספין כואב, יש לו שפיץ חד מברזל. למה דווקא חץ?"
הפעם היה זה מוישי שהצביע, עיניו בורקות. "אולי כי חץ
הוא קטן וקל להסתיר אותו? אפשר להחביא אותו מתחת

הרב חילק דפים הפוכים וביקש לא להפוך עדיין. כשהכול
היו מוכנים, הוא אמר: "אפשר."

הילדים הפכו את הדפים - והופתעו. לא היו שם שאלות
בגמרא, לא משניות ולא הלכה. למעשה לא הייתה שם אפילו
שאלה אחת על החומר הנלמד בפיתה.

באמצע הדף היה רק ציור אחד: ילד הולך ברחוב עם
מטרה על הגב, חיצים עפים אליו, ובצד עומד ילד שלוחש
דברי גנאי.

מתחת לציור הייתה שאלה אחת בלבד: 'מדוע לשון הרע
= חץ?'

בפיתה התחילו מיד לחשובים. "איזה מבחן מממ מעניין..."
"מה בכלל צריך לכתוב פה?," "זה בכלל מבחן?!" רחש עבר
בפיתה... הרבע ישב בשקט ליד השולחן שלו ולא אמר מילה.

אבל החץ, מרגע שהיורה שחרר אותו מהקשת ועזב את המיתר - אפילו אם הוא יצטער מיד אחר כך ואפילו יבכה, הוא כבר לא יכול להחזיר אותו אחורה. החץ שכבר יצא לדרכו - יעוף

ויפגע. ככה המילים שלנו: ברגע שהן יצאו מהפה, הן כבר עפות בעולם. הנזק נעשה, ואי אפשר לקחת אותו בחזרה. שקט מוחלט שרר בפיתה. כולם הביטו זה בזה, מבינים פתאום את העומק של הציור שבידיהם.

הרבע קם ממקומו, ניגש אל הפלקט המגולגל שעל השולחן ופתח אותו לרווחה. זה היה העתק ענק וצבעוני של אותו הציור בדיוק. הרבע תלה את הפלקט לתזכורת על לוח השעם הסמוך לדלת והדגיש תוף כדי: "תראו את היילד שמכסה את אזניו וצועק 'אסור!' הוא מבין את הסכנה של החיצים האלו ובורח מהם.

המבחן שעשיתם היום, ילדים, הוא לא מבחן שיקבע ציון בתעודה. הוא מבחן לחיים. בכל פעם שהלשון שלנו מתפתה להגיד מילה לא טובה, ליצנות או רכילות על חבר - נדמיין את הקשת שנמתחת ואת החיצים שנורים. נזכור שהמילים שלנו הן כוח עצום."

מאז, בכל פעם שמישהו התחיל לומר "שמעת מה היה עם...?", תמיד נמצא ילד אחד שלחש מיד: "תזהר... הקשת כבר נמתחת..."

לבגד, וככה גם לשון הרע - אומרים אותו בסוד, בלחישת, בלי שאף אחד ירגיש."

"רעיון מקורי מאוד, מושיי", שיבח הרבע, "אבל גם פגיון קטן או חרב קצרה אפשר להחביא. למה דווקא חץ?" "הרבעו" התרומם שאולי, "אני חושב שאני יודע!" הכריז. הרבע הנהו אליו: "שאולי, הסבר לנו את סוד החיצים."

"חץ אפשר לירות בחושך! אם שולפים חרב, צריך לראות ולהתקרב. אבל חץ אפשר לשגר מרחוק מתוך מחבוא בין השיחים, ואף אחד לא יודע מי ירה. זה כמו לשון הרע שמדברים מאחורי הגב, בלי שהחבר ידע מי אמר עליו!" "יפה מאוד, שאולי", אמר הרבע בקול מלא נחת. "כיוונת לדברי המדרש בתהילים 'מה יתן לך ומה יסיף לך לשון רמיה...' אתם מתקרבים לתשובה ילדים יקרים" אמר הרבע והמשיך, "התשובה נמצאת במדרש חז"ל. הגמרא והמדרש שואלים בדיוק את זה: למה נמשל לשון הרע לחץ ולא לחרב? הרי שניהם כלי משחית."

הילדים הקשיבו בעניין.

"ההבדל הוא כפול", הסביר, "ראשית, החרב יכולה לפגוע רק במי שעומד קרוב אליה. אבל חץ? אדם יכול לעמוד פאן ולשלוח חץ שיפגע באדם אחר שנמצא בכלל רחוק, בקצה השני של העיר, כמו טיל שאפשר לשגר מרחוק.

זה בדיוק לשון הרע - אנחנו יכולים לשבת בפיתה ולדבר על מישהו שלא נמצא פאן בכלל, והדיבור הרע יסע מרחקים ויפגע בו."

"והדבר השני והכי מפחיד", קולו של הרבע נהיה נמוך ורציני יותר, "הוא שאם אדם שולף חרב על חברו חלילה וחברו מתחנן ומבקש רחמים - האדם יכול להתחרט, להחזיר את החרב לנדנה והפגיעה נמנעת.

פתרון גליון פרשת בהר - בחקותי:

'אסור קבלת לשון הרע הוא אפילו אם המספר מספר את הדברים בפרסום לפני כמה אנשים.'

הזוכה במצלמה המדפיסה:

יהודה עמנואל מודיעין עלית

התורה נדבקת רק איפה שיש מידות טובות

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל

כולם כאן בני תורה, והשאיפה הגדולה ביותר היא לעלות כמה שיותר בתורה. צריכים לדעת, ורואים את זה - גם אצל גדולי הדורות שעברו ראינו וגם אצל גדולי הדור שלנו אנחנו רואים - שהתורה נדבקת רק איפה שיש מידות טובות.

התורה זה לא מדע! זה לא מחשבים! התורה זה אש! - מימינו אש דת למו'. היא אש וניתנה באש. התורה זה אלוקות! וכשאדם לומד מילה של תורה שכינה מדברת מתוך גרונו. כתוב ב"נפש החיים" שכשאדם עוסק בתורה זו הדבקות הכי גדולה. עכשיו אתה דבוק בשכינה - השכינה מדברת מתוך גרונו, אתה אומר מילה בתורה - אם זו מילה בחומש או במשנה או בגמרא, שכינה מדברת מתוך גרונו. זו הדבקות האמיתית! עכשיו אתה דבוק בה! זה אלקות ממש! והאלקות הזאת נדבקת בן אדם רק כפי הרצון של האלקים - של נותן התורה, זה לא נדבק סתם. היה בחור אחד שקדן גדול, שהזדמן לו פעם ענין של חסד, ובשביל הענין הזה הוא היה צריך לבטל קצת מהלימוד, ונהיתה לו שאלה גדולה, הוא הלך אל רבנו הקדוש ה"חזון איש", ה"חזון איש" הכיר אותו - הוא ידע עד כמה שהוא שקדן, אמר לו ה"חזון איש": תדע לך שהתורה נדבקת רק בבני אדם עדינים! מי שהוא לא בן אדם עדין, התורה לא נדבקת בו - זה נשאר מן השפה ולחוץ, ממילא לעשות פעולות של חסד ושל הטבה ושל עדינות הנפש - שהנפש מתעדת, זה מקניני תורה. אני לא אומר לדון מסיפור לסיפור - אין מדמין מילתא למילתא ואי אפשר לפסוק מזה למקומות אחרים, יש בזה הלכות ודינים, אני רק אומר את הביטוי מה שה"חזון איש" אמר, כדי שנדע את הרעיון הזה

(דרשות 'משמר הלוי')

כל העונג הוא לפצח את הגרעין עם הקליפה...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

מספרים על בחור שהתאונן בפני ה'ראש ישיבה' שלו כי כל ענין של תורה ועבודה בא לו בקושי עצום ונורא, בעוד שכל חבריו לומדים עם געשמאק וחיות, והיה מבכה מרה על עצמו 'למה נגרע'... מה נשתנה חלקי משל אחרים, אמר לו רה"י, הנה אמרו חז"ל הדלקת הנרות כשרה בזר, ואילו הטבת הנרות דווקא בכהן. ומדוע, כי

כשהנרות כבר מוכנים אין בזה כל 'חכמה' ועבודה להדליק, אמנם, כל עוד שאין הנרות מוכנים יש כאן 'עבודה', ויש חשיבות לעבודה זו, ולזה צריך דייקא את הכהן. אף אתה בחור יקירי, עבודתך - כאותה 'הטבת' הנרות, להיטיב את הנרות ולסלק את הפסולת, ועבודה זו חשובה יותר והיא אכן צריכה כהן דייקא, תיטיב ותקן עצמך. אך הבחור בשלו שהיה מעדיף 'לוותר' על עבודה זו ולהיות כאותם שאין בהם יצר הרע... אמר לו רה"י עלה אלי בליל שב"ק ואז נדבר בניחותא, עלה לבית ראש הישיבה, וראש הישיבה הכין בעבורו 'גרעינים', אמנם הגרעינים היו קלופים, ואמר לו רה"י, הנה לטובתך ולהנאתך הכנתי את הגרעינים, אמר לו הבחור, אין כל טעם וענין באכילת גרעינים קלופים, ומדוע, כי כל העונג והגעשמאק הוא לפצח את הגרעין שכולו מכוסה בקליפה... וצריך לקלפו עד שמגיעים ל'נקודה הפנימית'..

החזיר לו הרה"י מיניה וביה, ישמעו אזניך מה שפיך מדבר, כל התענוג הוא רק ב'פיצוח' - בעבודה הבאה על ידי קושי, ואין שום ענין ב'אכילה' בלא טורח...

וכבר אמר הרה"ק האדמו"ר הזקן מטאהש ז"ע, כי כן הוא דרך העולם, חייל הנלחם עבור מלכו וצבאו - אם נפצע במלחמה, תבוא 'קופת המדינה' תרפאהו, תחלימהו, אף יפרנסו אותו וישיאו כל צאצאיו על חשבון המדינה לעולם ועד... וכל זה אינו אלא כשהחייל זה היה נלחם בכל כוחו למען כבוד שם מלכו... לעומתו, אם עמד החייל במלחמה כאותו 'גולם' ולא פעל אף פעולה קטנה מצידו ולבסוף נפצע, הרי זה האיש נענש בעונש גדול, ואין צריך לומר שלא תשתתף המדינה ברפואתו ושאר הוצאותיו... אף לדין ייאמר, העומד בקשרי המלחמה כנגד יצרו, אף אם נפל ל"ע" - נפצע ונחבל בראשו ובגופו - איבד כל מידה טובה, הרי הקב"ה ישלם לו כל מחסורו ברוח ובגשם, אבל כל זה בתנאי שאכן עמד בקשרי המלחמה, אבל אם מעיקרא עמד לנוכח הנסיונות ולא פעל מאומה לזה האיש אין מחויבים מאומה בשמים...

(מתוך באר הפרשה בעלותך)